

in hoc, quòd vtraque est actu necessaria, si haberi potest. Differunt tamen plurimū in alio. s. quòd defectus contritionis legitimæ semper, & vbiq̄ue impedit acquisitionem indulgentiæ: defectus autem confessionis legitimæ non semper: quia non, cum fieri non potest, vel facta iustè creditur legitima. Cuius ratio est, quòd Papa nunquam in dubio videtur concedere indulgentiam existenti in peccato mortali: Imò neque potest pro tempore, quo est in peccato mortali, saltem quoad poenā illi mortali debitam, secundum omnes: licet, secundum aliquos possit, quoad poenā temporalem pro alijs peccatis mortalibus condonatis debitam: licet item posset existenti in peccato mortali concedere pro tempore, quo fuerit contritus, secundum eosdem, quos in corollario. 5. nimium fidere diximus.

XIX. Notabile de requisitis ad indulgentiam alijs à cōtritione, & confessione.

SUMMARIA.

- 1 Indulgentia, ut queratur requirit subitior-
 ne operis, aut oneris p̄ totius, nō partistātū.
 n. 2. etiam quoad partē. n. 3. nec iuuat pauper-
 tas, aut impotētia. n. 4. nec clausura, vel car-
 cer. n. 5. & oportet, ut bene fiat. n. 6. Imo
 in statu gratiæ, secundū Caiet. n. 7. contra
 quem est Cōis. n. 11. pro qua septem funda-
 menta ponuntur. n. 12. sed ipse defenditur,
 & limitatur. n. 16.
- 8 Indulgentiæ tria tempora consideranda.
- 9 Mortuum opus esse non verē p̄nitentis:
 imo & verē p̄nitentis, nisi benefiat.
- 13 Indulgentiarum magnus reditus alicubi.
- 14 Bullā accepturus raro p̄nitet, rari etiā pe-
 regrini, ut debent. n. 15.
- 17 Indulgentiæ causa proxima, & remota sic
 differunt, cuius pars bene impleta quando
 prodest. n. 18.
- 19 Bulla in malo statu, quoad quæ prodest, quē
 accepturi quid præmonendi. n. 20.
- 21 Lusitani in capiēdis bullis, quibus præstant.
- 22 Indulgentias statas qui non querunt, &
 quid, ut querant, facient. n. 23.

XIX. Principaliter colligo, † eū, qui adepturus est indulgētiā cōcessam, nō solū debere poenitere, & cōfiteri, quando id exprimitur, vt prædictū est, in duobus notabilibus præcedētibus: sed etiā efficere, vel subire opus, aut onus piū, quod ei ad eā quærendā imponitur. Quod colligitur ex hac Extrauag. quatenus in. §. Statuētes. probatur, eū, qui adepturus est indulgētiā huius anni iobelei, oportere adire Romā, & ibi quædā tēpla quindecies, aut trigessies vīsitare. Facit, quod Paluda. ait in. 4. dist. 20. q. 4. col. penult. indulgentiam concessam crucem sumentibus ad bellum sacrum quæri, simul ac eam sumpserint: concessam autem euntibus, non antequām ierint: concessam vero transfretantibus, non donec trāsfretauerint. Hoc autem notabile amplio† primo ex dictis Antoni. 1. part. tit. 10. c. 3. §. 4. f. quod nō sufficit partē implere, vt partē habeat indulgentiæ. Vnde si quis teneatur ex forma indulgētiæ certis diebus ieiunare, & non ieiunauerit oībus, nō assequitur eā, neq; vllā eius partē: quāuis aliquot ieiunauerit. Siquis itē vīsitare debeat ecclesias, intra. 15. dies, & nō vīsitet, nisi. 3.

3
4

vel nō, nisi intra. 20. dies†, neque totā, neq;
 partē indulgentiæ quæret. Secundo † am-
 plio procedere, etiā si paupertas, vel impo-
 tentia, vel aliud impedimentū quodcunq;
 & quāmlibet legitimū impediret. Quoniā
 illud non prodest ad quærendam indul-
 gentiam, quæ sub illa conditione videtur
 concessa, vt efficaciter probat prædicta Ex-
 traug. Vnigenitus. quatenus in versic. Ad-
 iicientes. habet, eos, qui hoc anno causa in-
 dulgentiæ consequendæ iter adeundi Ro-
 mā arripuerint, & legitime impediti, vel
 morte præuenti, vel peruenientes visitatio-
 nes ecclesiarum præstitutas facere nequi-
 uerint, eandem consequantur. Ex hoc enim
 colligitur speciale esse in hac indulgētia,
 & non quidē in omnibus: sed in his tantū,
 qui ad adeundam Romā iter arripuerint,
 vt illi, licet non potuerint efficere opus ad
 indulgentiam cōsequendam propositum:
 eam tamen cōsequantur: Ergo regulariter
 contrarium est tenendum. c. Præsenti. de
 præb. lib. 6. c. Quoniam. de coniug. leprosi.
 Itaque hic videtur casus singularis pro hac
 ampliatione, quā affirmavit Ricardus in
 4. d. 20. art. 3. q. 3. & Palud. q. 4. col. penal. &

Maior. q. 2. col. 5. & Fel. vbi supra, col. 6. post
 Diuum Anton. 1. parte tit. 10. c. 3. §. 2. Facit,
 quod † nec moniales etiam suburbiorū Ro-
 manæ vr̄bis, perpetuam clausuram seruan-
 tes, hanc huius anni iobelei indulgentiam
 quæsiissent, ni cum facultate ad id iusta vi-
 sitassent ecclesias in prædicta Extrauag. cō-
 tentas: vel facultatis causa intra sua mona-
 steria lucrandi eis, & ob eas omnibus san-
 ctimonialibus similibus totius orbis, Iu-
 lius iij. P. M. fecisset diplomate sui vicarij,
 cuius transcriptum vidimus. Ex quo infer-
 tur, minus eas lucraturos in carcerem con-
 iectos. Quod memorabile est pro limita-
 tione. c. Magna. de poenit. d. 1. quatenus ha-
 bet, votum pro facto reputari, vt non pro-
 cedat in indulgentiarum materia. Quod
 non meminit Felin. in tractat: Quando co-
 natus, &c. Amplio III. † quod non sufficit
 quoquo modo efficere id, quod pro indul-
 gentia consequenda est faciendū: sed oportet
 illud bene moraliter facere: adeo quidē,
 quod si in eo conficiendo, vel venialiter
 peccaretur, non acquireretur indulgentia,
 secundum mētem Adria. de indulg. col. 12.
 vers. Quartacōclusio. Amplio IIII. † quod

non sufficit etiam bene moraliter facere
 sed oportere, ut in gratiæ statu id fiat: ita
 quod quæsiturus indulgentiam non solum
 debet esse verè poenitens, & in statu gratiæ
 tempore, quo ipsa indulgentia quærenda
 est: sed etiã tempore, quo fit opus, ob quod
 illa conceditur, secundum Thom. de Vio
 in tracta. posteriore de indulg. cap. 9. Quæ
 quotidiana conclusio est. † Quoniam licet
 quandoque idem tēpus sit operis, & acqui-
 sitionis indulgentiæ. ut cum ea conceditur
 omnibus illic, vel illic præsentibus: frequē-
 ter tamen alio tempore conceditur, & alte-
 ro fit opus, ob quod cōceditur, & alio quæ-
 ritur. Ut cū Papa concedit, ut qui hãc, vel
 illam eleemosynã erogauerit, possit plena-
 riè à suo confessario illo, vel illo tēpore sua
 vitæ, vel mortis absolui. In hac enim for-
 ma, vel alia simili vno die conceditur in-
 dulgentia, & alio fit opus, propter quod cō-
 ceditur: & alio quærenda est illa, ut palam
 est. Dicit igitur prædictus Thomas. a Vio,
 quod quanuis quæsiturum indulgentiam
 non oporteat esse verè poenitentem, quo
 tempore cōceditur facultas quæredi eam:
 oportet tamen eum esse talem duobus a

lijs temporibus: nempe, cum facit opus, ob
 quod conceditur, & cum absoluitur, vel
 eam quarit. Tum quia consueta forma ec-
 clesiæ, quæ, ut ille ait, semper in indulgen-
 tijs subintelligitur, etiam si non exprima-
 tur, continet expresse, quòd opus fiat à ve-
 rè poenitentibus. Continet enim: Omni-
 bus igitur verè poenitentibus, & confessis,
 qui visitauerint, vel dederint, &c. Quod vi-
 detur præsupponere, faciendum esse opus
 per verè poenitentem. Tum, quia oportet
 re videtur, ut causam indulgentiæ, quæ est
 ratio communionis passionum CHRIS-
 STI, & sanctorum cum membris viuis,
 sit viuum opus. Quia nulla est conuentio
 tenebrarum ad lucem, neque mortis ad vi-
 tam. 2. ad Corinthios. 6. &c. Si enim. de
 poeniten. distin. 2. Constat autem, † opus
 factum à non verè poenitente esse mor-
 tium, iuxta notata per glos. magnam, &
 Cardinal. in c. Querat. §. Quod autem.
 &c. sequenti. de poenit. distin. 1. & glos. &
 Communem. c. Quod quidam. de poenit.
 & remissio. & Thomam communiter re-
 ceptum, tertia parte. q. 89. articul. 4. & in
 6. distin. 14. q. 1. & in distinct. 15. quæst. 2.

Tum, quia adimpletio causæ indulgentiæ est meritum communionis remissiuæ. Ita quòd nihil aliud exigitur ad remissionem, nisi mera exequutio meriti remissionis poenæ peccato debitæ. IIII. vltra eum facit, quòd tex. in hac Extrauag. §. Statuentes. in illo verbo, qui vere poenitentes, & confessi, adiuncto verbo, visitauerit, quod est eorum appositum, id significare videtur de opere, quod hæc indulgentia iobelea exigit. V. facit, quòd contrariam opinionem videretur cõsequi, quòd opera mortua per poenitentiam reuiuiscerent, & redirent. Quandoquidem ei, cui concessa est indulgentia, si verè poenitens inueniatur tempore, quo ea quærenda est, opus illud, ob quod indulgentia concedebatur mortuum ad promerendam eam reuiuere videtur: quod est argumentatio, quam sensit glo. 9. Extra. i. de poenit. & remiss. VI. quòd Adria. de indul. col. 12. versic. Quarta cõclusio. singulariter sentit non sufficere, quòd opus fiat in statu gratiæ, nisi etiam bene moraliter fiat. Quæ conclusio etiam ex rationibus Thomæ de Vio deducitur, quatenus exigunt opus illud viuum, & meritorium, quale nõ

potest esse id, quod non est moraliter bonum. VII. quod indulgentia neque debet, neque potest concedi, nisi ob rationabilem causam, ut habet hæc Extrauag. & in not. 15. est prædictum. At opus non gratum CHRISTO, quale est opus etiam moraliter bonum in statu damnato existentis, non videtur rationabilis causa, quo CHRISTI passionis fructus ei communicetur, per viam saltem iustitiæ, per quam indulgentia prodest. VIII. quod ferè omnium doctorum mens habet id, quod in notab. 15. dicebatur. scilicet causam concedendi indulgentiam debere quidem esse in sese sufficientem: non autem æquivalentem, hoc est, ex sese aliquantam remissionem merentem, licet non tantam, quanta per indulgentiam conceditur. At opus eius, qui lethali culpa est infectus, nullam penitus remissionem: saltem de condigno meretur, secundum Thomam, & eius asseclas: ergo non potest esse causa sufficiens querendi indulgentiam. IX. quod secundum mentem Doctorum gratia indulgentiæ in eo consistit, quod propter opus, quod ex sese non meretur, nisi certæ poenæ veniã multo maior, vel plena, aut plenissimam.

ma ei cōcedatur facienti illud: & ita mens
 Doctorum præsупponit oportere, vt opus
 ipsum aliquāta poenæ veniam mereatur;
 cui consequens est, in gratiæ statu id esse
 faciendū. X. quod licet aliquādo Papa cō-
 cedat indulgentiā facienti aliquid, & post
 ea intra certum tempus confitenti, vt Pa-
 luda. in. 4. dist. 20. q. 4. col. penult. & eum se-
 quitur Antoninus testantur: nunquam ta-
 men concedit eam alicui ob opus aliquod,
 post quod intra certum tempus poeniteat
 peccatorum: quanuis id ab eo fieri posse pa-
 lam testetur Maior, vbi supra.

ii Contrarium tamen Thuius ampliatio-
 nis videtur sentire glo. 9. d. Extrauag. i. in
 principio, quatenus sentit, hanc indulgen-
 tiam lucrifaciendam fore, etiam ab his pe-
 regrinis, qui aliquot dies in lethali statu
 peregrinantur. Et clarè affirmat Antoni. ii
 parte tit. 10. c. 3. §. 5. versic. Sexto quaritur.
 & Felin. in sermo. de indulg. col. 7. & Ioh.
 Tabienf. verb. indulgentia. q. 4. allegans in
 hoc Thom. Quodlibet. 2. arti. final. vbi ta-
 men hoc non dixit: idem Syl. eodem verb.
 q. 10. versicul. Nonum. qui tamen nihil pro-
 se adducunt, neque contraria soluant: imò

alius post alium ita sequuntur Antonium, ut grænes suam ducem: Divus autem Antonin, eo solo nititur, quod pœnitentia iniuncta, & in lethali peccato acta prodest eam agenti, etiam quoad pœnæ sublationem, si ab eo resurgeret. † Ipse tamen allego secundo pro eis, quod secundum opinionem Thomæ à vio is, cui concederetur indulgentia, si septem psalmos recitaret, vel tot ecclesias visitaret, vel illud, aut illud opus pium faceret, etiam si erogatio eleemosynæ esset, non quæreret eam, nisi id in statu charitatis diceret, aut faceret. Quod tamen multis videtur falsum: sed ipse Tho. de Vio ingenuè id fateatur. III. contra eundem Thomam facit, quod eius opinionem consequeretur, quod in † aliquibus, eisdemq; latissimis regnis, in quibus triennio quoque tot indigenæ eorum tot bullas, siue diplomata indulgentiarum dicuntur accipere, ut nummi argentei, qui à singulis tantum bini solvantur, noningètorum millium aureorum, siue ducatorum summam excedere dicantur: vix duo millia eorum indulgentias in eis contentas quærerent.

14

Quoniã † etsi multi, qui bullas prædictas capiunt, postea conterantur, & confiteantur, quando indulgentiam sunt quæsiturus: rari tamen sunt, qui quo tempore bullas capiunt, & nummos illos binos argenteos soluunt, quæ est causa illas concedendi, cõtritionis, & cõfessionis satis meminerint: rariores verò, qui dolorem vllum prætorum cõcipiant: rarissimi autem, qui perfectam contritionem præhabere satagant, quo illud pium opus soluendi nummos illos argenteos in gratiæ statu peragant. Quòd si fateamur, vt arbitror, quod Thomas fateretur, consequi videtur, miserandam, & lachrymis vberrimis deflendam esse perditionem illam. IIII. facit, quòd licet is tex. probet, ob rationabilem causam tantum concedendas esse indulgentias: nõ tamen probat, eam causam debere esse meritum de condigno. Quoniam frequenter earum concedendarum finis primarius est pax, & concordia principum: frequenter decus, honor, & gloria Dei, vel sanctorum eius. Qualis videtur esse finis indulgentiæ anni iobelei. Sed replicari potest, quòd licet causa principalis concedendi indul-

gentiam generatim non sit meritum: tamē
 causa principalis, propter quam hic, vel il-
 le eam meretur, est meritum: opus. s. illud
 bene, ac in charitate, & i gratia factū: quod
 in forma indulgentiæ indicitur. V. facit,
 quòd † consequeretur, paucissimos de plu-
 rimis ituris hoc anno iobeleo Romā, eius
 indulgentiā adepturos. Quotus enim quis
 que eorū ab arrepto itinere noctes, & dies
 in itinere, & vrbe vsque ad vltimam tem-
 plorum ad id præscriptorū visitationē, in
 statu gratiæ permanebit? VI. facit, quòd
 eadem ratione consequeretur, bonā partē
 eorum, qui in his regnis bullas, quas appel-
 lant, misericordiæ, redemptionis captiuo-
 rum, & alias accipiunt, frustra eas accipe-
 re. Quandoquidem bona pars eorum sine
 debito peccatorū dolore eas accipit. VII.
 facit, quòd nusquam prædicatur, acceptu-
 ros bullas ante illarum acceptionē debere
 poenitere: licet ante acquisitionē indulgē-
 tiæ sic. Et ita, aut earū prædicatores errāt,
 nimiūue sunt negligentes: aut opinio Tho-
 mæ de Vio falsa est. Hæ septem cōsidera-
 tiones vehementer me in Diui Antonini
 opinionem impulerunt, compulissentq; ni

- 16 me alix pro Thoma de Vio allatæ in eius opinione retinuisent. Quam tamen, vt minus † dara videatur, limito solum procedere in ipsa nuda indulgentia: non autem in alijs facultatibus, quæ vnà cum ea conceduntur. Qualis est facultas concessa cuiquam eligendi confessorium, qui eum etiam à reseruatibus absoluat: qualis facultas edendi oua, & lacticia diebus ieiuniorum ab ecclesia indictorum: audiendi diuina tempore interdicti, sacrificandi super altari portatili extra loca sacra, & id genus alia multa, quæ bullæ fabricæ sancti Petri, misericordiæ, expeditionis in infideles, & alix multæ continent. Quoad has enim facultates nihil concludunt rationes Thomæ, neque alię pro eo adiectæ.
- 17 II. limito eam etiam, vt tantum vendicet sibi locum † in opere, quod pro causa proxima, & principali causæ quærendæ indulgentiæ iubetur, & non in principali remota, neque in minus principali proxima: vt si Iulius tertius, cuius pontificatus initia insigni laude efferuntur inter omnes Christianorum reges, quod pij summe desiderant, pacem componeret perpetuam, eaq; in

ter eos mala intentione omnium fieret, ut
 sæpe accidere solet, & ille indulgentiam
 iobeleam cōcederet eis, qui confessi, & con-
 triti eucharistiã sumerent, & gratias Deo
 pro tanto beneficio agerent. Quãuis enim
 causa principalis remota. s. pax inita, pec-
 catum esset lethale: & qui eam fecissent,
 mortiferè peccassent: hi tamen, qui in sta-
 tu gratiæ sacramentum poenitentiaẽ su-
 merent, gratiasque pro pace agerent, in-
 dulgentiam profecto lucrarentur concef-
 sam. Quoniam, etsi principale opus re-
 motum, ob quod indulgentia concede-
 retur, non esset meritorium: proximum
 tamen tale esset. In hoc item anno io-
 beleo licet peregrini Romam euntes le-
 thali peccato infecti arriperent, vel con-
 tinuarent totum iter, aut partem eius: si
 tamen Romã peruenientes, verè poeniten-
 tes, & confessi ecclesias præscriptas visita-
 rent, indulgentiam hanc lucrifacerent, eo
 quod, etsi totum opus in statu gratiæ non
 peragerent: principale tamen, & proxi-
 mum opus, nempe visitationem ecclesia-
 rû in eo statu requisito peragerent. Limi-
 to tertio eã procedere, quando totu \dagger opus 18

in damnato statu fieret:secus, quādo pars in bono, & pars in malo. Quia tunc, licet totam indulgentiam quis non quæret, partem tamen, quæ illi parti operis boni, & bene impleti responderet, lucrifaceret:verbi gratia:Peregrinus quispiam ecclesias in hac Extrauag. contentas trigessies visitat, decies quidem peccato lethali infectus:vigessies verò eo liberatus, is non lucrabitur totam, sed tertiam partem indulgentiæ plenissimæ. Tum ob ea, quæ in 15. notabili dicta fuere. Tum, quia intentionis Roma. Pontif. videtur, quòd, licet indulgentia per eum ob aliquod opus concessa nemini ali, quærat, quàm totum illud opus facienti: et quanuis eius intentionis sit, vt illud in statu gratiæ fiat ad quærendam totam indulgentiam: tamen credendum est, eius mentis esse: vt quærat partem proportionabilem parti operis in bono statu impleti: modò totum opus in bono, vel malo peragat. **Limite IIII.** ampliatione opinionis Thom. de Vio ex Adriano, supra eodẽ notabili. n. 6. desumptã, eodem modo, quo Thomæ de Vio opinio proxime limitauit. s. quòd licet opus,

quod indulgentia quærenda est, oporteat esse bene moraliter factum: si tamen pars operis successiui per indulgentiæ formam requisiti bene moraliter fiat: pars verò malè, pro parte bene peracta indulgentiæ partem ei respōdentem acquirat, licet si bene, vel malè totum opus non fuisset factum, nihil de indulgentia quæreret.

Ex quibus infertur. I. † bullas fabricæ basilicæ Apostolorū principis, vel misericordiæ, vel expeditionis in Turcas, vel alias similes in peccati lethalis statu acceptas, prodesse, quoad omnes facultates, quæ indulgentiarum acquisitionem non respiciunt, quæque homini peccato lethali infecto cōcedi possent, & solēt. Quorū aliquot exempla supra eo. not. n. 16. tacta fuerunt: quibus addi potest facultas absoluendi à censuris quibuslibet. II. infertur, prædictas bullas nihil prodesse, quoad indulgentias, quæ per solā bullæ acceptionē, vel solā solutionem tot nummorum, vel dationem nominis in sodalitiū aliquod, fraternitatēque, eo ipso, sine alio actu conceditur. III. infertur prodesse eas, quoad facultatem quærendi indulgentias Romæ statas, siue stationum

Romanarum, visitando tres ecclesias, aut tria altaria. Quia si accipiens in gratiæ statu id fecerit, quæret eas. Quia licet causa remota illius indulgentiæ. i. datio tot nummorum non fiat in gratiæ statu: visitatio tamen ecclesiarum, quæ est causa proxima earum in eo fit, quòd sufficit, iuxta limitationem secundam. IIII. inferitur, non prodesse prædictas bullas, quoad potestatem absoluedi accipientem bullam plenè, vel cum aliqua remissione in vita, vel morte. Quia licet hæc absolutio non quærat per bullæ acceptionem, sed per absolutionem postea faciendâ sit quærenda: tum tamen debita est bullâ accipienti, sine alio opere ipsius, quàm soluendi tot nummos, ob quod in peccati lethalis statu factum, bulla ei data est. IIII. inferitur præmonendum esse plurimum populû, vt accepturi bullas, eisq; soluendis sese obligaturi, aut nomen daturi prius magna cura iustum dolorem de peccatis præteritis, cum proposito iusto ea confitendi, cauendiq; futura concipiant. V. inferitur, † gratiorem Deo esse vsum accipiendi bullas, quo hæc Lusitaniæ florentissima, ac aliis

quædam regna vtuntur, quàm ille alius
 quæstuosior, quo alia quædam nonnun-
 quam abutuntur. In his enim certus locus,
 vel certa loca deputantur, vbi præsto sunt
 ministri ad dandum bullas desideranti-
 bus eas, ad quærendas indulgētias, & alias
 facultates in eis concessas, & erogare vo-
 lentibus eleemosynam, ob quam concedi-
 tur: et pœnitentes, vel alij pietate in deum
 ducti de consilio confessoriorum, aut a-
 liorum eruditorum ante confessionem,
 vel post eam ante absolutionem cum iu-
 sta cura, & iusto peccatorum dolore spõ-
 te vadunt, aut mittunt pro bulla quæren-
 da. In alijs verò quibusdam regnis varij
 per varias partes prædicatores earū depu-
 tantur, qui ad eūtes miseros popellos, nonnū-
 quā quando maior est necessitas metendi,
 trituri ad tres cōciones de bullis au-
 diēdas intra tridū venire per censuras cō-
 pellunt omnes patres, & matres familiās:
 facta tamē facultate discedendi, vel nō ve-
 niēdi ei, qui acceperit antea bullā. Quo fit,
 vt illi nō amore indulgentiarū, nō pietate
 ducti, sed timore seruilis perdēdi messem,
 & alia incōmoda incurrēdi accipiūt bullas.

detrahentes eis, & cōpellentibus se ad eas accipiēdas, vel ad messem, & triturā suam derelinquendam, nouisq; se peccatis vincunt, qui antiqua delere debuissent, ut magnum bullarum beneficiū sanctè acciperent. VI. infertur, † eos non lucrifacere sibi indulgentias, qui extra quadragessimam, vel intra eam, antequā confiteantur, vel veram, & perfectam cōtritionem suorum peccatorum lethalium â cōfessione postrema admissorum cōcipiant, in varia templa vrbium, vel suburbiorum, vel eremi cōcedunt, cum alijs suis comitibus, recreandi se potius, quā expiandi causa: etiamsi quēpiam dolorē imperfectum tamen suorum errorum habeant: præsertim si nunc vana, nunc |detractoria, nunc obscœna colloquantur. VII. infertur, neque illos quærere indulgentias, qui episcopali benedictioni intersunt, vel cōcionem priuilegio indulgentiarum donatam audiunt, vel qui pro rege in hoc priuilegio donato, qualis est Franciæ, ut in repet. c. Quando. de |cōsecratio. dist. i. not. 19. n. 89. dicebam, orāt. Neque qui orationes beatæ Brigidæ, & alias, quarū pronuntiatoribus

gentiæ conceduntur, recitant. Nisi velle à confessione postrema mundos à peccato lethali seruarint, vel magna cura eorum, quæ postea peccarunt, contritionem perfectam præhabuerint: licet aliquantulam eorum memoriam, & aliquantulum dolorem præcõceperint. VIII. infertur, eū, qui semel lethali culpa[†] est infectus, tū demū, 23 & non antea, vel minimam indulgentiam sibi quæsiturum: cū ei omnia, & singula peccata lethalia ita ob Dei amorem principaliter displicuerint, quòd ob nullum bonū quærendum, malūue vitādum ea denuo admittere proponat, eo quòd tūc demum, & non antea dicitur verè poenitens, iuxta ea, quæ latius in. c. Perfecta. supra eadē distin. diximus post Thom. in Quodlibet. i. art. 9. Paluda. in. 4. distin. 17. q. i. Diuū Anton. 3. parte tit. 14. cap. 18. & Thom. de Vio 2. tom. de contritio. q. i. col. 3. Quanquam fateor non esse necessarium ad veram poenitentiam, credere nunquam nos denuo lethally peccaturos, secundum Inno. receptum in. c. Omnis. de poenit. Fateor itē sufficere nobis, velle verè concipere tam altū, tamq; viro Christiano dignum odium, &

horrorem omnis peccati lethalis horrendi, & dolere, quod eū cōcipere nequit, secū-
dum Palud. receptū in. 4. dist. 17. q. 1. art. 5.

**XX. Notabil. de diffinitione
indulgentiæ, & multis, quæ
illam consequuntur.**

SUMMARIA.

1. Indulgentia diffinitio, & quid verbum, in-
dulgētia, varia significat. n. 2. & an hic
latine sumatur. n. 3. & diffinitio Caiet. ma-
la. n. 13. & Calder. Felin. Henrri. & Com-
munis nimia. n. 14.
4. Indulgentia semper est absolutio, secūdum
Caiet. pro quo argumenta. n. 5. & contra.
n. 8. concordia. n. 10.
6. Indulgentiæ concessio, non est iustitiæ di-
stributiue actus.
7. Iurisdicctio, quæ redditur in inuitū.
9. Absoluit se nemo, & absolutio non est ge-
nus ad indulgentiam. n. 11.
12. Indulgētia genus est remissio, prout equi-
pollet illi disuncto absolutio, vel cōpensatio.

15 Remissio latroni facta in cruce, vera indulgentia:

Sed non remissio professionis. n. 17.

16 Indulgentiam mortuo concedi posse.

18 Indulgentia quæ cōcedenti prodest, & quæ non. n. 19.

XX. Principaliter colligo ex saepe dicta Extra. Vnigenitus. de poenit. in .12. not. supra trāscripto verbo, veniam, & ex octo notabilibus ex ea supra excerptis, quod indulgentia rectè diffinitur esse remissio^t poenæ temporariæ debitæ actui peccato i poenitentis extra sacramentalem absolutio^{nē}, facta à prælato ecclesiæ, ob rationabile causam, eā de thesauro satisfactionū ecclesiæ cōpensante. Dixi, remissio pro genere: siquidem omnis indulgentia, prout hîc sumitur, remissio quædam, seu cōdonatio est, ut prædicta Extrauag. habet: non contra, omnis remissio, vel cōdonatio est indulgentia, de qua hîc loquimur. Dixi, poenæ, quod differat à remissione culpæ, aut rectius maculæ peccati, quæ sine sacramento non potest à prælato ecclesiæ fieri, ut diximus in not. 10. p. c. Nemo. de cōsecr. dist. 4. & dicta

Thom. recepti. 3. parte. q. 64. arti. 3. & 4.
 Addidi, temporaria: quia per indulgentiã
 non condonatur poena æterna: sed tantum
 temporaria, vt hæc Extrauag. habet, tũ ex-
 presse, tum tacitè: quatenus habet indul-
 gentiam solis verè poenitentibus quari.
 At constat eum, qui verè poenitet, nullam
 æternam poenam debere, secundum om-
 nes. Dixi, debita: quia remissio, & cõdona-
 tio, quæ priuatio quædam est, debitã præ-
 supponit poenam, arg. l. Manumissiones. ff.
 de iusti. & iure. & c. Ad dissoluendum. de
 spõsatio. impub. Addidi, actui peccato, ad
 excludendam indulgentiam poenæ debi-
 tæ originali peccato, quæ non remittitur,
 nisi per sacramentum, vel à Deo immedia-
 tè. Dixi, poenitentis: quia nõ poenitenti nõ
 conceditur, vt hæc Extrauag. habet. & in
 notab. 17. est dictum: Nõ tamen addidi, cõ-
 fessio: quia, vt dictum est in notab. 18. conce-
 di potest: Imo in dubio, nisi aliud exprima-
 tur, videtur concessa poenitenti, licet non
 sit actũ confessus. Addidi, extra absolutio-
 nem sacramentalem: quia remissio poenæ
 temporariæ, quæ fit à sacerdote virtute sa-
 cramenti, iuxta .c. Quem poenitet. infra

cod. non est, de qua loquimur indulgentia. Dixi, facta à prælato ecclesiæ: quia quæ fit à rege, alioue seculari iudice, nō est, de qua loquimur indulgentia, quam solus prælatus ecclesiasticus potest cōcedere, per infra dicenda. Addidi, ob rationabilem causam per ea, quæ supra. in. 15. notabili dixi. Addidi, eam de thesauro satisfactionū ecclesiæ compensante, ad significandam rationē, qua fit hæc remissio: de qua supra notab. 13. & ad excludendas remissiones, quæ per eleemosynas, ieiunia, & alia pia fiunt opera, iuxta. c. Animæ. 13. q. 2. & c. 1. 2. 6. q. 7. & notata in. 4. dist. 16. & 45.

Ex hac diffinitione inferā multa, quibus non pauca contraria dissolvas, & non paucas opiniones concilies. Quæ breuitatis, & claritatis gratia substitui, candide lector, oppositionibus, & earū solutionibus, quas iā scripserā. Primo igitur ifero, verb. indulgentia, [†]æquiucū esse, ac varia signi-
ficare. In hac enim materia significat remissionē poenæ in foro poenitentiali. Ali-
bi verò gratiam, priuilegium, & dispensationē. c. 1. de rescript. & c. fin. vt lit. pend.
Clem. 2. de celebratio. missarū. c. Indultū.

de reg. iur. li. 6. & c. Interfectores. 33 q. 2. Ali-
 bi remissionem poenæ in foro exteriori. l.
 final. C. de aboli. Latinis autem, indulgen-
 tia, est mollis permissio, & educatio, iuxta
 illud Quinti. i. instit. Mollis illa educatio,
 quam indulgentiam vocamus, nervos om-
 nes, & mentis, & corporis frangit. Sic acci-
 pitur in. c. Cum ad monasterium. de statu
 monacho. Quandoque, indulgere, est dare
 operam, & ferè in malam partem: vt indul-
 gere gulæ noli, & c. & indulgere nouis ami-
 citijs, apud Ciceronem, de Amicitia. Qui-
 bus consequens est primo, recitè Deciū in
 c. i. de rescript. reprehendisse Antoni. in. c.
 In nostra. de sepult. dicentem, priuilegium
 eo differre ab indulgētia, quòd hæc sit tem-
 poralis: illud verò perpetuum. Deinde re-
 ctè nos etiam discessisse à Decio in. d. c. i. di-
 cente, indulgentiam diffiniri remissionem
 poenæ. Tum, quòd in illo ipso. c. non signi-
 ficat remissionem poenæ: sed priuilegium,
 vel gratiam, vel beneficium principis. Tū,
 quòd indulgere, pro, ignoscere, soli barba-
 ri dicunt, secundum Vallam, lib. 4. c. 18.
 Tertio[†] verbum, indulgentia, non nimis
 Latine sumi hic pro remissione poenæ, non

qualiscunque: sed debita in foro poenitentiali. Quinquam indulgentia crimen abolere, sit apud iuriconsultum in l. Lucius. ff. ad Senatusconsult. Turp. & de molli educatione facile ad hanc remissionem transferri potest. I I. principaliter infero, indulgentiam. † de qua loquimur, secundum omnes, esse liberationem à poena temporaria, pro peccato mortali condonato, vel pro veniali sustinenda. Quavis, secundum alios, hæc liberatio immediatè, & principaliter sit solutio poenæ ab vno debita per compensationem poenæ ab alio susceptæ: & mediatè, ac minus principaliter absolutio. Secundum verò alios, e contrario immediatè, & principaliter est absolutio à poena: & per viam causæ iustificantis continet compensationem cum poena ab alio suscepta. Et pro hac posteriori opinione, † quam Tho. à Vio sustinet, facit primo. d. c. Quod autè, quatenus efficaciter prebare videtur, indulgentiã cõcedere, esse vel ligare, vel absoluere: & cõstat nõ esse ligare. 2. ergo erit absoluere: quod ipsomet. c. pbat, neminẽ posse illã alteri, quã subdito suo cõcedere, sine consensu superioris eius,

cui conceditur: & ita probat concedere indulgentiam esse iurisdictionis: cum tamen soluere creditori pro debitore, non sit iurisdictionis: sed priuatæ potestatis, & operationis. l. Soluendo. ff. de neg. gest. & l. Inuito. C. de solutio: & quotidie in materia ipsa nostra vnus existens in charitate pro alio viuo, vel mortuo existente in charitate satisfacit, iuxta ea, quæ latè habentur in 4. sententiarum, dist. 16. & 45. & probatur in. c. Animæ. & c. Tempus. 13. q. 2. & c. 1. 26.

- 6 q. 7. III. quòd concessio † indulgentiæ nō est actus iustitiæ distributiæ. Quoniam sine vlla consideratione proportionis meritorum vnus ad merita alterius conceditur, vtpalam est. Quod iustè fieri non posset, si esset distributio, & actus iustitiæ distributiæ, iuxta doctrinam Aristotelis. 5. Ethicorum: & ea, quæ latè nos tradidimus in. c. Graue. de præb. Ergo est actus iurisdictionis, & non condemnatio: ergo absolutio.
- 7 III. quòd non obstat, quòd iurisdictionis reddatur in inuitū, † & indulgentia nō cōcedatur inuito. Quoniam omissa consideratione Thomæ à Vio responderi potest, quòd licet contentiosa iurisdictionis reddatur in

inuitum. l. Inter stipulātem. §. i. ff. de verb.
 non tamen voluntaria, saltem vt plurimū:
 & ad hāc videtur pertinere indulgentiarū
 concessio: sicut etiā pertinet legitimatio,
 emancipatio; collatio beneficij, & id genus
 alia, iuxta notata in. c. Nouit. de offic. lega.
 & l. 2. ff. de offic. procōsul. V. quòd animis
 Purgatorij Papa non concedit simpliciter
 indulgentiam, sicut viuis: sed per viam suf-
 fragij, & non alia ratione, nisi quia super
 illis non habet iurisdictionem ad absolue-
 dum eas autoritatiuè. Quia iuxta notata
 in. c. A nobis. de sententia excōmuni. & c.
 Quòdcunque. 24. q. 1. solum habet iurisdic-
 tionem super terram, & non sub eam: Er-
 go indulgentiarū concessio principaliter
 est absolutio. PRO altera verò opinio-
 ne, † quā Palud. sequitur in. 4. d. 20. q. 4. col. §
 penult. oppidò vrget primum, quòd proxi-
 mum argumentum probat, indulgentiam
 aliquam aliquo modo cōcedi posse animis
 Purgatorij. Quod ipse quoque Thom. de
 Vio fatetur. At illa concessio non est abso-
 lutio: quod etiā ipsemet fatetur: Ergo nō
 omnis indulgētia est absolutio. Secūdo vr-
 get plurimum, quòd tam secundum eun-

de Tho. de Vio, quàm secundū Thomā, Pa-
danū, & alios, vbi supra is, qui cōcedit in-
 9 indulgentiam, potest fieri particeps eius. At
 nemo potest se ipsum absolvere. l. penult.
 ff. de recept. arbitr. l. Ille, à quo. §. Tempesti-
 uum. ff. ad Senatusconsult. Trebell. Nec sa-
 tisfacit, responsio Caiet. quā ad aliud pro-
 positū posuit Cal. in. c. Nostro. de poenit. &
 remissio. s. quod concedens indulgentiam
 non participat eam. sicut alij: sed potest eo
 mittere alicui sacerdoti, vt absoluat eū eo
 modo, & ab eadem poena, quo modo, &
 qua ipse absoluit alios: sicut & Papa subij-
 cit se absolutioni sacramentali: Nō, inquit
 hoc satisfacit. Tum, quia sicut nemo potest
 se ipsum absolvere, vel condemnare: ita
 nemo potest dare alteri potestatem se ab-
 soluendi, vel ligandi, arg. c. Qui per alium
 de reg. iur. lib. 6. Tum, quia potestatis, qui
 quis non habet, non potest alteri manda-
 re. l. Si vniuersa. C. de leg. & c. Quod autē
 de iure patro. At nemo habet potestatem
 absoluendi: Ergo nemo potest alteri delega-
 re illā. Tū, quia ratio, qua Papa absoluitur
 a suo confessario, nō est, quia ipse cōmittit
 ei iurisdictionē id faciendi: sed alia, vt pro-

fundius, quàm hactenus scriptum sit, scri-
 tabamur, in. c. Placuit. de poenit. dist. 6. à. n.
 15. vsque ad. 22. III. inferitur † pro quali qua
 libarum opinionũ concordia, indulgẽcias
 aliquas esse principaliter absolutiones: a-
 lias autẽ principaliter cõpensationes. Est
 enim vera absolutio indulgẽtia, per quam
 principaliter, & imediatẽ tollitur poenitẽ-
 tia iniũcta & acceptata: ita, vt ad eã imple-
 dã non teneatur: siue poena in foro Dei de-
 beatur, siue nõ: licet mediatẽ, & cõsequẽter
 etiã condonetur ei poena correspondẽs poe-
 nitẽtiã iniunctã, in Purgatorio luẽda, si ea
 debetur, & alia necessaria concurrant, & c.
 Quod autẽ. de hac loquitur. Qm̃ loquitur
 de ordinario, qui saltẽ olĩ solũ dabat indul-
 gẽcias ad relaxandũ poenitẽcias iniunctas.
 c. Cũ ex eo. de poenit. & remiss. Et in his ser-
 uari posset opinio prior. Altera verò, in in-
 dulgentia, per quã imediatẽ, & principa-
 liter condonatur poena in Purgatorio luẽ-
 da: licet mediatẽ, & per cõsequutionẽ tolla-
 tur quãdoq; etiã poenitẽtia iniuncta. Fa-
 teor tamẽ, Th. de Vio nolle admittere hãc
 diuersam naturã indulgentiã: cũ tamen ex
 suis ipsi dictis oriatur efficaciter, vt supra

- 11 probabam. V. infertur, verbum † absolutio, non esse genus ad indulgentiã, cõtra Thomam de Vio. Quia datur aliqua indulgentia, quæ non est absolutio: illa nempe, quæ lucrifacit ipse, qui eam dat, faciendo illud opus, ob quodeam alijs concedit. Illa item, quæ conceditur animis purgatorij, quam etiam ipse Caiet. concedit non esse absolutionem.
- 12 VI. patet, verb. † remissio, positum in nostra diffinitione tantũ valere, ac hoc disiunctum, absolutio, vel compensatio, ut tanquam verum genus omnes comprehendat indulgentias. VII. infertur, verb. poenæ, positum in diffinitione non solum cõprehendere poenam in purgatorio luendam: sed etiam poenitentiam iniunctam, siue aliquid debeat in Purgatorio, siue non. VIII. eandem indulgentiam vno respectu dici posse absolutionem, & alio compensationem. Qualis est indulgentia huius anni iobelei, quæ respectu poenitentiarum iniunctarum viuorũ est absolutio: respectu verò poenæ, quã viuus debet ultra eã, quæ per exequutionem poenitentia iniunctæ relaxari potuisset, est compensatio.
- 13 IX. diffinitionem Caiet. † quam ille summa ani;

mi intentione, & subtilitate dedit, & defēdit, quæ est: Absolutio ab iniuncta poenitentia in foro poenitentiali: non esse bonam. Quandoquidem non comprehendit indulgentiam animis Purgatorij concessam, neque concedenti communicatam, neque aliquot alias. Fatetur enim ipse, posse Papam concedere nobis indulgentiam poenitentiarum non iniūctarum, quæ tamē iungi debuissent, vel erant necessariae ad integram peccati deletionem, etiam per viam compensationis, & suffragij, si vellet. Itaque amplius est diffinitum, quàm diffinitio, contra. l. i. ff. de dol. & glo. in rubri. de summa trinit. & alia, quæ adduximus in rubri. de præbend. X. nimium † redundan-
 tem esse diffinitionem Calderini, quā pri- 14
 mus omnium circumspectè profecto dedit in. d. c. Nostro. de poenit. & remiss. col. 7. quam Felin. transcribit in sermo. de indulg. col. 3. quam Henrri. Gand. Quodlibet. 15. & postremo art. 2. sibi tribuit, cuiusq; esse illā credidit Cardi. in hoc ipso. §. art. 1. Ex qua & nos nostram paulò limatiorem desumplimus. XI. veram indulgentiā fuisse, remissionem † illam plenariam, quā 15

16

redemptor pendens in cruce latroni prope se pendentem concessit, per ea verba: Hodie mecum eris in paradiso. Luc. 23. & c. Baptisti vice, de consecra. dist. 4. Quavis antequam eius adventum nullus veteris testamenti sacerdos indulgentiam ullam concessisset, secundum Innocentium in c. Quod autem, de poenitentia. Quod optimè fulcit conclusionem nostram, repetit. c. Novit, de iudi. notab. 3. n. 39. s. potestatem ecclesiasticam à Christo Petro datam nunquam antea fuisse. XI. Tractate posse mortuis indulgentiam concedi, secundum Innocentium in d. c. Quod autem, ubi eum sequitur Cardini Comuni, & in Clem. 1. §. Ad hæc, q. 13, de poenitentia, & remis. & Feli. ubi supra, col. 3. Calde. in d. c. Nostro, col. 20. Thom. & Com. in 4. dist. 20. & August. ab Ancho, de potestat. eccles. q. 32. art. 3. Quoniam quæ ratio maxime huic conclusioni obstat, illa est, quod non videtur Papa posse absolvere mortuos, in quos secundum Com. non habet iurisdictionem. c. A nobis, cum ei annotatis, de sent. ex communi. At secundum hæc definitionem, & eius declarationem non est de substantia indulgentiæ, quod sit absolutio: sed satis est, quod sit absolutio, vel compensatio, iuxta dicta in corol. 6. & 7.

Quibus autē mortuis cōcedi possit, postea
 dicemus. X I I. non videri, † verū id, qđ tri-
 buntur Tho. in. 2. Sec. q. 139. s. cū, qui p̄fiteetur
 aliqua religione, perinde quærere sibi in-
 dulgentiā plenariā, ac qui suū corpus subfi-
 diō terræ sanctæ deuotet. Quoniā, etsi a-
 ctus p̄fessionis sit actus heroicus, & per eū
 in gratiæ statu factū plurimū quis merea-
 tur, & magnā, & integrā, ac forte plenā suo-
 rū peccatorū remissionē proprio merito ni-
 tente consequatur: nullā tamen indulgen-
 tiā consequi videtur. Quia nullā remissio-
 nē alienis meritis nitente per compensatio-
 nē a prelato factā. Quod definitio prædi-
 cta exigit ad indulgentiæ essentiā. Neque
 Thomas id, vbi supra dixit, tametsi multi
 posteriores, & in his Felin. vbi supra col. 4.
 id putet. Eius enim ea de re verba hæc sūt:
 Rationabiliter autem dici potest, quòd
 etiam per ingressum religionis aliquis
 consequatur remissionem omnium pecca-
 torum. Si enim aliquibus eleemosynis fa-
 ctis homo potest statim satisfacere de pec-
 catis suis: secundum illud Danielis. 4.
 Peccata tua eleemosynis redime: multo
 magis in satisfactionem pro omnibus

peccatis sufficit, quod aliquis se totaliter di-
 uinis obsequijs mancipet, per religionis
 ingressum, qua exceditur omne genus satisf-
 actionis etiam publicæ poenitentiæ, vt ha-
 betur in decretis. 33. q. 2. c. Admonere. Sicut
 etiam holocaustum excedit sacrificiū, vt
 Gregor. dicit super Eccles. Vnde legitur in
 vitis patrū, quod eandē gratiam consequū-
 tur religione intrantes, quā consequuntur
 baptizati. Hactenus ille. Qui i illis verbis:
 elemosynis factis. &c. & in illis: Sicut ho-
 locaustū. &c. palam significat, se de remis-
 sione merito proprio nitente, & non de in-
 dulgentia de meritis alienis hausta agere.
 Adde, quod gratia baptismalis, cui secun-
 dum aliquos æquat gratiam confessionis,
 non est indulgentia, vt palam est: quia non
 datur sine sacramento; tametsi memoran-
 da est virtus illa magna professionis, quā
 vir ille doctissimus simul cum communi
 voto peregrinationis in terram sanctam
 facto longè præponit. Dandaq; opera est,
 vt quicumque eā facturus est, in gratiæ sta-
 tu faciat. Quoniā alioqui tamq; opus mor-
 tui nihil prodest, neque ad gratiam, neque
 ad vllam peccatorum remissionem etiam

pro tēpore, quo in gratiæ statū redierit, vt alter Thom. ibidem declarat. XIII. infer tur ratio, quare Papa, & alij prælati conce dētes alijs indulgētias, eas sibi quærūt: faciē 18
do ea, ob quæ facta alijs concedunt. Ratio enim illa, quam reddit August. ab Ancho. vbi supra. q. 29. art. 2. quamq; sequuntur Ca ieta. & Feli. vbi supra. col. 8. f. quòd potest dare alij potestati absoluendi se, confutata fuit supra notab. 20. n. 9. Quardā itē aliæ ta ctæ per Cal. in. d. c. Nostro. col. 3. & 19. faci lē confutare possent: Sed vera ratio est, quā tangit idem Calderinus col. 13. f. quòd in- dulgentia non est remissio poenæ per viam sententiæ: sed per modum dispensationis. Cuius rationis ratio est, quòd non omnis indulgentia est absolutio, & ita sententiæ: sed absolutio, vel cōpensatio, per prædicta. Et quāuis nemo in sese possit sententiā dice re, neque per cōsequutionē seipsum absol uere. l. penult. ff. de recept. arbitr. potest tñ cōpensare, & de thesauro cōmunitatis eo modo, quo alijs, sibi haurire. Non obstat ar gumentum illud Calder. f. quòd prælati nō possunt concedere indulgētias, nisi suis sub ditis. c. Quod autē. de poenit. & quòd præla

latus concedens non est sibi subditus: quod adeo neruosum sibi visum fuit, vt pro sua modestia dicere non erubuerit, se ibi velle doceri. Id autem ideo nō obstare dixit quidam vir celebris, quod illi. c. non est locus in Papa. Sed replicari potest, esse saltem in alijs praelatis: & ita nullum praelatum aliū à Papa quærere posse sibi indulgentiā à se alijs cōcessam. Quod cōtra ferè oēs est. De inde quod saltē ratio tex. f. quod ideo indulgentia non prodest eis, qui eam concedēti non subsunt, quod non habet in eis iurisdictionē, cōprehēdit eū. Hæc enī ratio æquè videtur cōprehēdere eū, ac aliū: quia cōstat in sese iurisdictionem non habere. Quare ipse distinguerē inter indulgentiā directā poenitētiæ iniunctæ, quæ principaliter est vera absolutio, quæq; olim maximè erat in vsu: & indulgentiā indirectam iniungēdæ, quæ principaliter est compensatio per prædicta. Et. c. Quod autē. solum procedat in indulgētia priore: nō autē in posteriore.

19 XIII. infertur, † indulgētiā directam de iniunctis poenitentijs non prodesse concedenti. Quoniam illa solas iniunctas, nō autem iniungendas, & nondum iniunctas,

per supradicta in notab. ii. n. 12. Et nemo sibi potest concedere indulgentiam ab iniunctis: quia id esset sese absolueret, per corollarium præcedens.

XXI. Notabile de requisita dispositione quæsituri indulgentiam ultra gratiam.

SUMMARIA.

- 1 Indulgentiam quæsituro satis esse gratiam, sine proposito satisfaciendi: sed contra Caetan. n. 2. & defenditur multis. n. 3. sed satis est conditionale. n. 13.
- 4 Aliena ope indignus, qui sibi nõ opitulatur.
- 5 Indulgentiam irrationabiliter volens peccat.
- 6 CHRISTVS non est passus, pro quibus non erat patiendum.
- 7 Satisfacere posse pro se an quis semper dicatur.
- 8 Pœnitentiũ duplex genus, & quãdiu pœnitentiũ. n. 9. & pœnitens à verè pœnitete differre. n. 10. & pœnitere velle noua ratione vtile. n. 14.

- 11 *Mortuis quod non proffit indulgentia, non
ua ratio.*
- 12 *Pœnitentia rogata spe redimendi eam in
dulgentijs, an proffit.*

- XXI. Principaliter colligi posse videtur ex prædicta Extrauag. Vnigenitus. in verb. cōsequatur, adiuncto notab. 17. 18. & 19.
- 1 **†** quod ad querendam indulgentiã ex parte adepturi sufficit, vt sit verè cōtritus, & cōfessus cū id exprimiūt: & opus, vel onus piū à prælato præstitutū subeat, vel faciat in statugratia. Nihil enim aliud ex parte eius exigere videtur prædict. Extrauag. neque vllus alius canon: quin & conclusio Cōmunis in. 4. dist. 20. & Calde. in. c. Nostro. col. u. de poenit. cōmuniter recept. tria tantum exigunt ad indulgentiam querendã. scilicet. auctoritatem in concedente, habilitatem in quærente, & pietatem in opere.
- 2 **†** Contrarium tamē affirmat Thom. 1^a 2ª Vio in primo tracta. de indulg. c. penul. dicens in summa, necessariū esse præter prædicta adepturo indulgentiã, & remissionē alicuius poenæ, acceptasse à cōfessario agendam, aut animo proposuisse agere tantam

poenitentiã, quãta illi poenã delendã suffice-
ret: aut certè illa esse mète, vt per sua bona
opera, piãsq; passiones, ac labores velit in
hoc seculo Deo satisfacere: aut opus, ob quod
indulgentia cõceditur adeò sit arduum; vt
velle id ob illam quærendam subire, sit tan-
tum, vel plus facere velle, quàm poena de-
bita pro sua satisfactione requirat. Quod
cõtingit in his, quibus ob mortem natura-
lem, vel ciuilem propter C H R Istum op-
petendam plena conceditur indulgentia.
Quæ opinio abhinc duodeuiginti annis,
cum hunc §. in celeberrima Salmanticensi
Academia multis nominibus mihi sem-
per suspicienda in frequentissimo audito-
rio prælegerem, arridere cõepit. † Nunc au-
tem etiam perplacet. Nõ quidem ea ratio-
ne prima Thom. à Vio. s. quod distributor
prædicti thesauri per sacramenta tanto est
liberalior, quàm distributor per indulgen-
tiam: quanto Deus est liberalior homine.
Et quod ad consequendam indulgentiã ple-
nam, per distributionem sacramentale nõ
sufficit contritio, neque confessio cum gra-
tia: ergo neque ad plenã indulgentiã per
distributionem indulgentiarũ. Hoc enim

argumentum non concludit propositum. Quoniam, si illud concluderet, euinceret etiam, nō quæri indulgentiam plenariam etiā ei, cui esset mens omnino satisfaciendi: imō neque illi, qui condignam suis peccatis poenitentiam iniunctam acceptasset. Quoniam, per absolutionem sacramentalem non condonatur tota poena eiusmodi poenitenti. Mouet me autem ad hanc opinionem tenendam primo, quod per eam suus honor indulgentijs seruatur, Christiani ad poenitentiae opera subeunda excitantur, obstruuntur ora in indulgentias debachantium, & suffragia ecclesie non contemnuntur, de liberatione sua solliciti eam consequuntur, & negligentes sui corporis poenas pendunt, aut saltem diligentiae aliorum fructum non percipiunt. Deinde mouet me, [†] quod indignus est aliena ope, qui sibi non vult opitulari, cum possit, iuxta. l. Bona fides. ff. deposit. & glo. 2. & comunem doctrinā in. c. Quæ in ecclesiarū. de cōstit. Cui alludit illud Apostol. 2. ad Thes. 3. Qui nō vult operari, non manducet. Qui ergo poenitens, etiā si gratiā Dei gratū faciente habeat, nō vult, aut nō curat, cū possit, satis

facere de reliquijs suorum peccatorum, siue de poena, quam pro eis debet temporali, indignus erit ope aliena, & per consequutionē, vt ecclesia ei de thesauro prædicto subueniat. Tertio, quòd vicarius, & delegatus alicuius non debet facere id, quòd principalis non faceret. c. Super literis. de rescript. At CHRISTVS non iuuaret suis satisfactiōibus eum, qui toperet, & sibi subuenire negligeret, iuxta illud Matth. 24. & Marc. 13. Vigilate ego, quia nescitis qua hora dominus vesterenturus sit. III. quòd qui irrationabiliter vult sibi distribui indulgētiā, peccat & indignū se facit ea. Quoniā, vt in. 19. n. dicebam, per actū, qui malus est, etiā venialiter tantū, ea quæri nequit. At qui poentens, etiam Dei amicus, pro poena per ū personaliter luenda, cum possit, non vult pro se redimēdo laborē perferre, & vt CHRISTVM, & seruos eius pro eo irrationabiliter id vult. Quoniā perinde se habet poenitens Purgatorij grauissimis poenis obnoxius ad thesaurum prædictum, & eius dispensatorem: ac debitor poenæ verberū, & grauiū cruciatuū, qui pecunia,

vel alio labore leuiori suo, vel amicorum
 suorum eam redimere possit. At si is habi-
 tu corporis ad labores apto, & pecuniosus
 nollet suo se labore, vel pecunia à tam gra-
 uibus cruciatibus redimere: sed vellet, &
 peteret, vt suus amicus omnem labore ad
 id necessarium subiret, vel pecuniam om-
 nem solueret, irrationabiliter profectò id
 vellet, & peteret, ac per consequutione pec-
 cæet, saltem venialiter. V. quòd non obstat
 6 huic rationi dicere, quòd † C H R I stus, &
 eius sancti iam sunt passi, & ita huiusmodi
 poenitens nò vult eos pati: sed passionibus
 eorū, per ecclesiā ei dispensatis frui. Quo-
 niam illi non sunt passi, pro quibus nò erat
 patientium. & ideo, si pro poenitētibz pro
 se reditendis satisfacere negligētibus nò
 esset patendum, non sunt etiam pro eif-
 dem pass. V. I. quòd ex ærario publico non
 debet succurri eis, qui, cum possint de suo
 as alienum soluere, nolūt. Quoniā per id
 daretur materia negligentia, ac delicti, cō-
 tra. c. Ex parte. de consuetudi. & .l. Conue-
 nire. ff. de part. dotal. Ergo neque ex thesau-
 ro satisfactorio ecclesiæ, qui quoddam æra-
 riū publicū est, solui debet p poenitētibz

potentibus quidem, sed nolentibus per se
 solvere. † Et ne dicas, hanc rationem cōclu- 7
 dere, nemini ferè largiendam esse indulgen-
 tiam, eo quòd ferè nemo est, qui, si velit, nò
 possit pro suis peccatis satisfacere. Ne, in-
 quam, hoc dicas, considera, quòd qui non
 potest cōmodè facere, dicitur non posse. l.
 Nepos Proculo. ff. de verb. signi. & quòd ali-
 quod tempus vitæ exigitur ad poenitentiam
 peragendam: & quòd in nullius potestate
 est vitæ duratio: & quòd quis, etiã si velit,
 non potest ilico satisfacere: & quòd diffici-
 lis est satisfactio: & per consequentiam ra-
 ri essent, qui cōmodè, & quàm citò vellēt,
 satisfacere possint: cum tamen omnes ilico
 possint velle id facere tempore competen-
 ti, & qui in citò cōmodè poterunt. VII.
 quòd † poenitentium alij sunt, qui contenti 8
 gratia, & amicitia Dei negligūt liberatio-
 nem à poenis Purgatorij. Alij diligentes,
 qui non cōtenti qualiquali amicitia, & gra-
 tia diuina proponunt in hac vita satisfacere
 iustitiæ diuinæ, quo illis terribilibus pœ-
 nis liberentur: quibus solis videtur conce-
 di indulgentia. Quippe qui verè dicuntur
 poenitere, eo quòd non solum carent actu

contrario poenitentiae: sed etiam habent
 actum virtuale eius: nempe voluntatem
 iuste pro poena satisfaciendi: Et indulgentia
 non omnibus poenitentibus: sed tantum
 vere poenitentibus conceditur, ut praedictae
 duae Extrauag. exprimunt. **¶** Facit, quod, ut
 ait Thomas. 3. parte. q. 84. art. 8. poeniten-
 tia exterior durare deberet usque ad deter-
 minatum tempus, secundum mensuram pec-
 cati. i. usquequo satisfaceret pro poena tem-
 porali peccato donato debita, saltem hone-
 statis debito. Postremo facit, quod secun-
 dum antiquam indulgentiarum formam
 solae poenitentiae iniunctae relaxabantur:
 et ita illae, quae taxatae erant, & quas poeni-
 tens implere decreuerat: Et ideo licet per
 novas formas, praesertim plenariarum in-
 dulgentiarum, aliquando etiam poena, cui
 tollendae idonea poenitentia, & taxata non
 est acceptata, tollatur: tamen non videtur
 tolli, nisi ea, cui tollendae idonea proponeretur
 batur facienda. Nam iniuncta poeniten-
 tia duo significat, taxationem poenitentiae
 & animum eam implendi. Quorum alterum
 saltem. s. propositum faciendi poeni-
 tentiam tantae poenae diluendae idonea re-

quirere videtur indulgentia. Non obstat,
 quòd prædicta Extrauag. neq; vllus alius
 canon requirat aliud ex parte adepturi in-
 dulgentiam, quàm prædicta tria, vel qua-
 tuor. s. contritionem, confessionem, cum id
 exprimitur, & operis, vel oneris pij factio-
 nem, vel subitione in statu gratiæ. Tū, quia
 id negari potest. Tum, quia hoc satis expri-
 mit prædicta Extrauag. dum indulgentiã
 nõ omnibus: † sed tantum verè poeniten-
 tibus cõcedit, per illud verè id, quod dici-
 mus, significans, vt in. 6. fundamēto tange-
 bamus. Tum, quia canones antiquiores, &
 forma indulgentiarũ antiqua, qui de rela-
 xatione iniunctarum poenitentiarũ agūt,
 satis id ipsum innuunt, vt in vltimo funda-
 mento tangebã. Tum, quia rationes ner-
 uosæ de sacris literis, & de iuris, & boni, &
 æqui prudētia decerptæ id ipsum euincūt.
 Itaque in ea sum opinione, vt satis putem
 solertem disputatorem posse quidem ad
 hæc argumēta coloratè in hominũ etiã do-
 ctorũ theatro respõdere: corã Deo verò, &
 in scrinio cõsciētia sereno minimè. Quare
 tamen si nõ damno diuersæ partis fautores:
 certè oēs etiã atq; etiam rogo, & adhortor,

vt hanc opinionem amplectantur, eam cō-
cionentur, populoq; ad indulgentias quæ-
rendas prono eam suadeāt, & ad cōcipien-
dos animos satisfaciendi pro peccatis suis
in hac vita pro viribus cohortentur: mo-
neantq; ipsum, hanc esse regiã, tutissimãq;
ad indulgentias quærendas viam: hanc a-
nimo C H R Istiano dignissimam: ideoq;
ad eam omnes accingere se debere. At li-
qui sunt adeò degenere animo, vt in hanc
sefe attollere non curent: hi demum cōmu-
nem illam ingrediãtur: ita, vt omnes hac,
vel illa in indulgentias quærendas magno
animo, & fiducia ferantur.

- ii Ex his infertur primo † noua ratio du-
bitandi de indulgentia mortuis concessa,
an illis prosit. Nam si indulgentia nō pro-
dest etiam illis viuis, qui non proponūt sa-
tisfacere Deo pro peccatis suis, dum viuūt,
minus proderit mortuo, qui sine huiusmo-
di proposito è vita migrauit. De quo in no-
tab. sequenti dicemus. II. infertur, non suffi-
cere animum satisfaciendi fictū: sed oportere esse verum. III. veriozem videri opi-
nionē † prædicti Tho. à Vio, quàm Adria-
12 quatenus ille opinatur, & affirmat, parū

aut nihil prodesse poenitenti rogare cōfes-
 sarium, vt ei grandes poenitencias iniūgat,
 quo per indulgentiam de iniunctis poeni-
 tentijs concessam illæ sibi remittantur, nul-
 latenus id aliās rogaturus: imò neque im-
 positas suscepturus, nisi certus esset, eas sibi
 per indulgentiam mox esse remittendas.
 Quia, vt inquit ille, eiusmodi poenitēs nō
 habet animum pro se satisfaciendi, neque
 per iniunctas, neque per alias. Quæ ratio
 solum concludit in eo, qui verè nō vult sa-
 tisfacere: sed simulat velle. Ideò credo opi-
 nionem Adriani procedere posse, cum poe-
 nitens ea mente rogat confessarium gra-
 uum poenitentiarum iniunctionem, vt eas
 vere velit facere, si nulla indulgentia iue-
 tur: quamuis speret se per aliquā illas redē-
 pturum. Nec obest, quod destitutus illa spe
 id nō proposuisset, modo cū illa, vel sine il-
 la id vere proponat facere. III. consequi-
 tur, ¶ satis esse, vt indulgentiam quæras, ha-
 bere propositum cōditionale satisfaciendi
 per alia opera, si per indulgentias non iue-
 ris: sicut non habeas propositū satisfacien-
 di eis quæsitis. V. consequitur, rē esse mul-
 to utilissimam, tum alio nomine, tum etiā

indulgentiarum quærendarum velle, ac conari, nunc ieiunijs, nunc precibus, nunc elemosynis, & alijs operibus, & laboribus iustis redimere se à poena in Purgatorio alioqui luenda.

XXII. NO Tabile de indulgētia, an, & quæ, & quando, & quo modo mortuis prosit

S V M M A R I A.

- 1 Mortuo non queritur huius anni indulgentia: & quare. n. 2.
- 3 Mortuis paradisi, inferni, & limbi indulgentia non prodest, nec purgatorij, si detur à inferiore Papa. n. 4. nec data à Papa per modum autoritatis. n. 5. nec etiam per modum suffragij. n. 8. nisi ut in. n. 10.
- 6 Papa nec soluit, nec ligat mortuos, & n. 9.
- 7 Voluntas non est pro facto in indulgentiis idem in notab. 19. n. 4.
- 11 Animæ purgatorij, in quo cum beatis, & in quo nobiscum communicant.

- 12 *Theſaurus eccleſiæ cōmunicari poteſt mortuis, vt viuis.*
- 13 *Indulgentiam prodeſſe per modum ſuffragij non eſt, quod ſentit Calder. ſed quod dicitur. n. 21. & poteſt ſic viuis prodeſſe. n. 23. Imò frequenter ſic prodeſt. n. 24.*
- 14 *Suffragium auxiliū eccleſiaſticum eſt hic, & triplex, quod defunctis datur. n. 15. & nec ſatiſſactorium prodeſt eis via iuſtitiae, ſecundum Caiet. n. 16. cōtra quem tenetur. n. 18. & quod omnibus defunctis proſit. n. 44. contra Caieta. 43.*
- 17 *Forum animæ ſeparatæ aliud à noſtro.*
- 19 *Suffragia ex ſe non ſatiſſacere, ſecundum iuſtitia: ſed attenda diuina acceptatione ſic.*
- 20 *Indulgentia via iuſtitiae prodeſt mortuo, contra Caietanum.*
- 22 *Indulgentiam abſoluere indirectè, quid? 15*
- 25 *Indulgentia, quæ abſolutio, & quæ compenſatio. & quæ vtraque. n. 27.*
- 26 *Iudex non abſoluit directè à ſententia ſuperioris: licet pro eo ſoluēdo indirectè poſſit.*

- 28 Indulg. per modum suffragij nō minoris effectus, quā alia: & hæc quoad diuersos: imō & diuersa eiusdē peccata, diuersa est. n. 29.
- 30 Mortuus quærit indulg. facto uiuentis mali.
- 31 Malus nec pro se, nec pro alio, nisi ministerialiter satisfacit.
- 32 Indulg. alius uiuus aly uiuo quādo quærit.
- 33 Indulg. à Papa concessa mortuo simpliciter audita eius morte, an, & quando valeat.
- 34 Indulg. mortuo simpliciter concessa uidetur per modū suffragij, & non directā absolutio. n. 35.
- 36 Indulg. causa eam præcedere potest.
- 37 Papæ amicitia cur morienti utilis, & cui non potest pro libito uacuare Purgatoriu.
- 38 Mortuo, qui uiuens noluit satisfacere, an profit indulg. & illam ei quærendam ab amicis. n. 39.
- 40 Morientes bene expresse, vel tacitè integre uelle pœnitere, id est; sufficere ad indulg. n. 41.
- 42 Morienti utilis uoluntas Deo satisfacendi. n. 42.

ob duos respectus novos.

44 *CHRISTI* descensu ad inferos qui Purgatorio liberati. & n. 48.

46 Suffragia potentiora indulgentiis in quibus
& suffragio posse iuuari, non esse premium accidentale. n. 47. licet *CHRISTI* descensu liberari tale fuerit. n. 49.

51 Suffragia etiam faciet hæc, & hæc reputans.

55 Suffragia fiunt pro mortuo post indulgentiam plenariam, ob quinque novas rationes, & tres antiquas.

XXII. Principaliter colligo ex. d. Extravag. Unigenitus. in. 12. notab. transcripta in verbo. Quicumque voluerit. hanc huius anni iobelei indulgentiam [†] non posse queri mortuis. Tum, quia illi ordinaria saltem potestate nequeunt facere id, quod hic dicitur, sine quo illa non queritur, iuxta dicta in notab. 19. Per quam rationem satis hoc affirmat Aug. ab Ancho. vbi supra. q. 30. art. 3. Tum, quia nulla indulgentia [†] extenditur ad mortuos, nisi concedens eam expresse ad eos extendat, secundum mentem Thom. iii. 4. d. 45. q. 2. art. 3. & aliorum omnium. Quod

procedit etiā, si quis viuis pro mortuo Ro-
 manū adiret, & id, quod hic dicitur, effice-
 ret, secundū Calderm. in. d. c. Nostro. col.
 20. de poenit. Et merito. Nā & si quis viuis
 pro altero viuo Romā adiret hoc anno, &
 faceret huic indulgentiā quæreda necessa-
 ria, non quæreret illā illi, secundū oēs.

An autem concedens extendere possit
 eam ad mortuos, quæstionis fuit olim non
 mediocris. Et primo quidē dico, inter om-
 nes conuenire, non posse ad mortuos coeli
 colas. Quia non habet, quibus expientur,
 sordes, neq; quibus soluiatur, vincula, arg.
 c. Cum Marthe. de celebra. miss. & c. Tem-
 pus. 13. q. 2. cum eis annotatis. Neque ad pue-
 ros in limbo detētos: Quia non habet, qua
 CHR isti membra fiant, charitatem. Ne-
 que ad omnino dānatos: Quia in inferno
 nulla est redēptio, vt canit ecclesia, & pba-
 tur. Job. 10. & iuxta. e. In presenti. §. Verū. &
 c. sequenti. 13. q. 2. II. dico conuenire debe-
 re inter omnes, mea sententia, quod infe-
 rior Papa non potest indulgentiam exte-
 dere ad mortuos purgatorij. Tū, arg. c. Cū
 ex eo. de poenit. Tum, quod nūquam vide-
 tur id hæctenus factum. Tum, quod etiam

non parum dubitatum, extitit, an Papa id
 efficere posset, iuxta latissimè congesta per
 Feli. vbi supra, col. 7. Tum, quòd hoc sensit
 Inno. iiii. in. c. Quòd aut. de poenit. & Car
 dinal. in hoc. §. in Leui. n. 71. Ill. dico etiam
 Romanum Pòtificem non videri posse
 concedere indulgentiam mortuis Purga
 torij per modù autoritatis, & iudiciariæ
 potestatis, absoluèdo eos directè, vt conclu
 dit Calder. in. d. c. Nostro. col. 20. & Cardi.
 hic art. 6. & Richardus còmuniter recep
 tus in. 4. dist. 20. art. 3. q. 3. Tù per. c. Verbù.
 de poenit. dist. 1. ibi: Dominus par ius soluè
 di voluit esse, & ligandi: Sed Papa † nò po
 test autoritate iudiciaria ligare illos, qui
 sunt in Purgatorio: Ergo neque soluere.
 Tum, quia quoties Roman. pontif. con
 cedit indulgentiam pro mortuis, toties
 addit, per modum suffragij, quasi diceret,
 se non directè absoluèdo: sed indirectè sol
 uèdo pro eis, eos iuuare. Tum, quòd indul
 gentia per modum autoritatis nò prodest
 illis, qui còcedenti nò subiacent. d. c. Quòd
 autem. de poenit. Nec illis, qui nò faciunt
 illud, ob quòd ea datur, licet volùtatem fa
 ciendi habeant. Quànvis enim quoad præ

mium essentielle non potenti operari volū-
 tas profecto sit. c. Magna. de poenit. d. i. nō
 7 tamen quodlibet pramium accidentale, †
 nec per consequentionem, quoad remissio-
 nem poenae, per indulgentiam obtinendā,
 vt in notab. 9. n. 4. diximus. Mortui autē
 purgatorij nō sunt iurisdictionis praelato-
 rum ecclesiae, vt innuit illud domini ad Pe-
 trum, Matth. 16. & c. Quodcunque. 24. q. 1.
 Quodcunque solueris super terram. Per il-
 lud enim, super terram, visus est restringe-
 re potestatem eius ad hanc vitam mortale
 viuentes. Quod etiam innuit. c. A nobis. 2.
 de senten. excō. Non possunt etiam facere,
 saltem lege cōmuni, quod continet forma
 indulgentiae: Quia etsi ob orationes pro ali-
 quo principe, vel aliquo speciali negotio ec-
 clesiae faciendis concedatur, & illi orare
 possint: id tamen illi nesciunt, nisi speciali
 reuelatione. Et si per eam, vel quia fortē dū
 8 viuerent nouerunt, id scirēt, & orarent: nō
 tamen † esset eis ita poenalis illa oratio, ac
 vitā mortalem viuentis, secundum Ri-
 chard. vbi supra. Quae ratio concludit non
 posse quāri mortuis regulariter indulgen-
 tiam etiam a Papa, etiā per modum suffra-

gij concessam. Addo, quod Ioha. Maior in
 4. dist. 20. q. 2. col. 8. ait, in senatum doctorū
 Parisiensium ad discutiendos quosdam ar-
 ticulos dubios coactum, allatam fuisse vnā
 propositionem cuiusdā Iohan. Angeli hu-
 iusmodi tenoris: Animæ in purgatorio exi-
 stentes sunt de iurisdictione Papæ: & si il-
 le vellet, posset totum purgatorium euacua-
 re. De qua senatum ita censuisse testatur:
 Hæc propositio est in se dubia, & ad mæte
 asserentis, per modū iurisdictionis, & ordi-
 nariæ potestatis de falsitate suspecta, & scā-
 dalosa, & nullatenus populo publicè prædi-
 canda. Nec obstat, quod, vt Gabr. in cano-
 lec. 57. l. ait, Pius secundus, Sixtus quartus, &
 Innoc. octauus cōcesserunt visitantibus ec-
 clesiā Sanctonensim facultatē liberandi sin-
 gulas animas è purgatorio: Et quod Calix-
 tus tertius hoc concessit in Hispania eccle-
 siæ Tyrazinensi: Et quod idem legitur de
 Paschasio quinto, cuius factum vndecim
 pōtifices cōfirmarunt, vt in literis authēti-
 cis in introitu sacelli ecclesiæ. S. Praxedis
 Romæ haberi dicitur: Idēq; cōcessum esse
 visitantibus ecclesiā. S. Laurentij extra-
 muros. Quoniā, vt ipsemet ait, omnes ad-

diderunt illā clausulam, per modū suffra-
 gij. III. dico inter plerisque omnes con-
 uenire, † quòd indulgentia Papæ prodest
 mortuis existētibus in purgatorio per viā
 suffragij. Tum, quòd Innoc. cōmuniter re-
 ceptus in. c. Quod autē. in verb. Iudice. de
 poenit. & remiss. dixit, nō esse negandum,
 indulgentiam, quam Papa concederet de-
 functis, eis prodesse. Et nō prodest eis per
 modum autoritatis, vt prædictū est: Ergo
 proderit per viam suffragij. Tum, quia † a-
 nimæ purgatorij, sicut cōmunicant cū ec-
 clesia triumphante in impotentia peccan-
 di: Ita cōmunicant cum militante in susti-
 nenda poena, & cum vtraque in charitate:
 & ideo videtur, quòd ecclesia militans po-
 test eos iuuare, tanquam sibi cōiunctos per
 charitatem, & quā maximè auxilio eius
 indigentes: vtpote qui sunt in statu, in quo
 non possint poenam assumere voluntariā;
 per quam citius ad visionem admittantur
 beatificā. Potest, inquā, iuuare per sua suff-
 fragia, & per indulgentias per modū suf-
 fragiorum. Tū, quia meritum thesauri ec-
 clesie, quod per indulgentias dispensatur,
 maius est, quā meritum vnus singulari

ris personæ, vt in notab. habitū. 13. est: ac me-
 ritum singularis personæ prodest existen-
 tibus in purgatorio. c. Anima. 13. q. 2. ergo
 multo magis eis proderit indulgētia. Tū,
 quod nulla ratio reddi potest, quare thesau-
 rus † satisfactionū, de quo in notabili. 13. ap-
 plicari potius possit viuīs, quā mortuis pur-
 gatorij, secundum Thomam receptum in
 4. d. 45. q. 2. art. 3. V. dico † indulgētiā ideo
 dici prodesse mortuis per viam suffragij,
 secundum mētem Calder. vbi supra, quod
 ita prodesse potest viuus mortuo, per ac-
 quisitiōnē eius, ac per aliud opus piū: Ver-
 bi gratia: Sicut vnus audiens vnā missam,
 vel faciens eleemosynā eā mēte, vt eā au-
 ditio, vel eleemosynā alicui mortuo profit,
 proderit ei: ita etiam acquisitio indulgē-
 tiæ eā mēte facta, vt illud bonum opus ac-
 quironē sibi indulgētiā profit alicui mor-
 tuo, proderit illi. Quod (vt videtur) ille hau-
 sit ex dictis Richardi, vbi supra. Quæ tamē
 declaratio videtur falsa, & omnino respu-
 enda. Tum, quia nimium restringit indul-
 gentias mortuis cōcessas. Tum, quia secun-
 dum hanc sententiā nulla indulgētia ple-
 na prodesset mortuis. Quod est contra con-

cessiones multorū Romanorū pōtif. supra
 relatas. Tum, quia indulgentia cōcessa per
 modū suffragij tā grādis est, ac cōcessa dire-
 ctē per modum autoritatis quoad effectū,
 scdm Gabr, lect. 57. L. dicēte Thoma in 4.
 dist. 45. q. 2. art. 3. nullā rationem reddi pos-
 se, quare ecclesia transferre valeat merita
 communia, quibus indulgētiæ imputantur
 in vivos, & non in mortuos: subditq; non
 inferri ex hoc, quod praelatus ecclesie pos-
 sit pro suo libito animas à purgatorio libe-
 rare. Quia, vt indulgētiæ valeant, requiri-
 tur causa cōueniens indulgētiarū faciendi.

14 Aliter ergo, quā Calde. sentiat, rē declar-
 raturū † dicimus primo, verbum, suffragij,
 prædictæ clausulæ idem in hoc proposito
 significare, quod verbum, auxiliij, & summi
 pro auxilio ecclesiastico, quod per opera
 pia defunctis datur: ideoq; cōcedere indul-
 gentiam mortuis per modum suffragij, esse
 concedere, vt illi iuventur eo modo, quo
 pijs operibus iuari possunt. Ex verborum
 enim loquentis significatione deprehēditur
 tur mēs eius. l. Labeo. ff. de supell. leg. l. Nō
 aliter. ff. de leg. 3. c. Præerea. de verb. signi-
 Dicimus scdo, modū auxiliandi defunctis

per indulgentiā, ad modū suffragij, quia est
 auxiliū instar suffragij, nō posse satis intel-
 ligi, nisi prius intelligatur modus auxiliādi
 eisdē per pia opa, arg. 1. In testamēto. ff. de
 cōdit. & demonstr. † Modus aut auxiliādi
 defunctis per pia opera triplex est, secūdū
 Cardinalem. S. X. tractat. 2. de indulg. q. 5.
 Primus merēdo per ea illis de cōgruo tantū
 auxiliū liberationis. Secūdus impetrā-
 do precibus illud. Tertius satisfaciēdo pro
 illis, per poenaliū operum passionem. Et
 quia, vt dictum fuit in notab. 5. indulgen-
 tia, quatenus indulgentia est, non est meri-
 toria, neque impetratoria: sed satisfacto-
 ria: consequitur suffragium, vel auxiliū
 indulgentiæ non esse per modum suffragij
 meritorij, vel impetratorij. sed satisfacto-
 rij. Dicimus tertio, prædictū † Caieta. af-
 firmare, quod auxiliū suffragiorum ec-
 clesiæ, & per consequentionem auxiliū in-
 dulgentiæ via gratiæ, seu misericordiæ, &
 non iustitiæ, deducitur ad defūctos. Primo
 quidē quod in ōnibus ferē suis suffragijs ec-
 clesia orat Deū, vt per suam diuinā mise-
 ricordiam, & gratiā ea sint ei accepta pro
 liberandis animabus, quibus suffragatur.

Secundo, quòd poenæ huius seculi, secundum Thom. 3 part. q. 46. art. 6. alterius generis sunt, quàm poenæ animarum separatarum: sicut poena pecuniaria est alterius rationis, quàm poena seruitutis, vel sanguinis. Et ideo videtur, quòd sicut seruitus non redimitur pecunia, secundum iustitiæ rigorem: sed secundum domini acceptationem: Ita poenæ animæ separatae, poenis nostris non redimuntur, secundum iustitiæ rationem: sed secundum diuinæ misericordiæ dispensationem. Tertio, quòd alterum est forum, in quo nos patimur, & alterum altius, in quo animæ separatae patiuntur. Nostri enim est mite, quasi canonicum, vel civile: illud verò rigorosum, & quasi sanguinis, & criminale. At poenæ civiles, & canonice non sufficiunt ad liberandum quem à poenis sanguinis. l. In seruatorum. ff. de poenis. Quarto, quòd clericus, qui traditur curiæ seculari, iuxta. c. Cum non ab homine. de iudi. & c. Degradatio. de poen. li. 6. cum eis annotatis, & ita in forum sanguinis decedit, non potest liberari poenis pontificiis, vel civilibus, secundum iustitiæ rigorem, ut ibidem habetur: ergo nec poenæ nostræ sufficiunt, se-

eundem iustitiæ rigorem ad satisfaciendum pro poenis animarum separatarum: ad quas in illo rigoroso, & sanguinis foro damnatae sunt. Hæc tamen opinio † nona
 mihi videtur, & relinquenda. Tum, quia est
 contraria menti Richardi, & Thomæ, ac
 Cōis in. 4. dist. 20. & d. 45. Tū, quia Gre-
 gorius in. c. Animæ. 13. q. 2. affirmat, animas
 defunctorū quatuor modis solui, aut pre-
 cibus sanctorum, aut charorum elemosy-
 nis, aut ieiunio cognatorum. Tū, quia Au-
 gustinus in Enchir. relatus in. c. Tempus.
 13. q. 2. ait, negādum non esse defunctorum
 animas pietate suorum viuentium releua-
 ri, cum pro illis sacrificium mediatoris of-
 fertur, vel elemosynæ fiunt in ecclesia.
 Quin & mox subiicit, hæc prodesse eis, qui
 tū viuerent, hæc sibi, vt postea possent pro-
 desse, meruerunt. Quod ipsum ait in lib. de
 cura pro mortuis agen. relatus in. c. Non
 asserimus. 13. q. 2. Tum, quia ipsemet Care-
 ta fatetur ibidem, vnū viuum pro alio vi-
 uo via iustitiæ satisfacere: Ergo & pro mor-
 tuo. Quia in vtroq; est eadem ratio. s. cha-
 ritatis cōmunio, vt asseruit etiam Ioh. Me-
 ment. in Codi. de satisfactio. q. 5. Tū, quia

18

18

eius opinio teporem quēdam ab officijs for-
 nebris retrahentem inducere videtur.
 Neque obstant argumenta eius, & si primo
 aspectu sint nervosa. Ad primum enim co-
 cedo, quod ecclesia petit, vt Deus sua misē-
 ricordia, & gratia suscipiat suffragia pro
 defūctis oblata: Sed nego ex eo sequi, quod
 non satisfacit via iustitię. Tū, quia idē pe-
 tit ecclesia de suffragijs, quę pro viuīs fa-
 cit: attamen ipse fatetur, viuū pro viuō
 via iustitię satisfacere. Tum, quia illa pe-
 titio ecclesię respicit † suffragia secundum
 suam naturam cōsiderata, secundū quam
 neque illa, neq; vlla alia opera nostra sunt
 meritoria, neque satisfactoria de cōdigno,
 & via iustitię, iuxta illud Apostoli ad Ro-
 ma. 8. Non sunt cōdignę passionēs nostrę
 ad futurā gloriā, quę reuelabitur in nobis.
 vti declarat Thomas cōmuniter rece-
 ptus. 1. Sec. q. 114. art. 3. Quin & licet cōsyde-
 rata, vt manant ex gratia Spiritus sancti,
 sint meritoria de condigno, & inducant
 stum simpliciter quoad mercedem, iuxta
 illud. 2. ad Timoth. 4. In reliquo reposita
 est mihi corona iustitię, quā reddet mihi
 dñs in illa die iustus iudex: Quoad tamen

Deum retributorem, non inducunt iustū
 simpliciter: sed paternū, vel dominatiuū,
 ut ipsemet Caiet. dixit in. d. ar. 3. Et ita hoc
 quoque respectu id potest ecclesia petere.
 Ad secundum cōcedo, quod poenæ nostræ
 in se cōsideratæ deficiunt à ratione poe-
 narum purgatorij: sed consideratæ, prout
 procedunt à gratia, & secundum accepta-
 tionem diuinam æquipollent eis. Ad. 3. con-
 cedo, forum animarum separatarū esse &
 altiorem foro nostro, quoad multa: sed nō
 quoad hoc, attenda diuina acceptatione: &
 quod poena minor hie voluntariè assum-
 pta æquipollet maiori ibi coactè toleratæ.
 Concludendum igitur videtur, auxiliū
 suffragiorum ecclesiæ, quatenus est satisfactorium,
 prodesse defunctis via iustitiæ:
 quantum quatenus est meritorium, vel im-
 petratium liberationis, eorum, sola via
 gratiæ nitatur. Dicimus quarto, tertiā
 indulgentias via iustitiæ defunctis prodesse. 20
 se: quia profunt per modum suffragij eccle-
 siastici satisfactorij: quod prodesse via iu-
 stitiæ nunc diximus. Cuius etiam contra-
 rium tenet Caiet. vbi supra, ea ratione no-
 ta, quod indulgentiæ defunctis cōceditur

per modum suffragij, vt patet ex concessio-
 num formis: viuis autem per modum abso-
 lutionis, vt patet de poenit. & remissio.
 c. Quòd autem. Et non alia ratione, secun-
 dum eum, quàm quia nos, qui viuimus su-
 mus subditi Pontifici, & poenæ nostræ ad
 forum presentis vitæ spectat: & propterea
 seruatis seruandis indulgentia ad nos de-
 fertur via iustitiæ, per iudicis actum. s. ab-
 solutione: Defuncti autem, quia extra huc
 forum manent, nequeunt à Papa absolui.
 Sed hæc ratio nil concludit. Tum, quia fal-
 sum est ea ratione, quã dat ille, Ro. pontif.
 vt illa diuersitate. Tum, quia supra in no-
 tabil. 2o. demonstrauimus, non omnem in-
 dulgentiam, quæ viuis cõceditur, esse prin-
 cipaliter absolutione in cõpensatione fun-
 datam: sed aliquã esse principaliter com-
 pensationem, operantem cõsequenter ab-
 solutionem: eam. s. quæ fit de poenitentijs nõ
 iniunctis: & hanc, & illam, quæ fit defun-
 ctis, eiusdem esse generis. Non obstat etiã
 similitudo, quam ille adducit de principe,
 qui ex sui regni, vel ciuitatis ærario publi-
 co depromeret pecuniam ad liberandum
 omnes suos ciues, vel regnicolas ære ali-

non grauatatos: quorum alij in suo dominio, alij in alieno propter id seruituti addicti essent. Quo casu, licet princeps ex publico thesaurio autoritatiuè nummos pro vtrisque dispensaret, & degentes in suo dominio iudicialiter liberaret: degentes autem alibi non posset, nisi per modum auxiliij alterius gratiam, ac absolutionem expectando. Nō, inquam, hoc obstat. Tum, quia argumentatur à similitudine duorum principum omnino separatorum ad duos, quorum alter est vicarius alterius: qui dato, quod non sit vicarius, quoad existentes in purgatorio respectu potestatis iudicandi: est autem respectu potestatis iuuandi per suffragia satisfactoria: quorum de numero est thesaurus satisfactionum superfluarū CHRISTI, & sanctorum, de quo in nota tab. 13. Tum, quia argumentatur de principe, qui non promisit verbo, nec declarauit facto, se accepturū pecuniam pro redemptione subditi alterius principis sibi ab eodem commissam: ad principē, qui vel promisit, vel saltem facto declarauit, se accepturum satisfactiones viuorū pro redemptione mortuorum. Tum denique, quod princeps, de

quo loquitur, non potest ciues iam verè factos seruos intra suum dominium existentes iudicialiter, vt ipse patat, liberare, contra. l. id quod. ff. de reg. iur. Dicimus ergo
 21 postremo, † quòd ideo dicitur indulgentia mortuis concedi per viam suffragij: quia conceditur, vt profit eis eo modo, quo suffragium ecclesiasticum satisfactoriũ prodest. s. satisfaciendo pro debito eorum, & soluendo poenas ab eis debitas, CHRISTI, & sanctorum satisfactionibus in ecclesie thesauro reconditis. Et quia non conceditur, vt absolutio iudicialia: sed vt compensatio extraiudicialia.

Ex his inferitur primo, quòd nulla indulgentia potest mortuis concedi per modum absolutionis iudicialis. II. Papam inuare quidem posse defunctos indulgentijs eo modo, quo ecclesia, cognati, & amici iuuant eos suis suffragijs satisfactorijs: & ita
 22 absoluere eos indirectè, † hoc est, soluere quod ipsi debent: quod consequitur diuina absolutio: iurisdictionem tamen absoluendi cum directè nullam in eos habere: sicut nec ligandi vllam habet potestatem. III.
 23 posse Papam † cõcedere indulgentiã viuõ

per modū suffragij. Qua enim ratione potest mortuis, eadem, & fortiori potest viuis. Cui consequens est, concessioni indulgentiæ mortuorum nō addi per Papā clausulam, per modum suffragij, ad significandum, se non posse viuis per eundem modū concedere: sed ad denotandum se non posse concedere illis per viam absolutionis iudiciariæ. III. non solum posse Papam concedere indulgentiam viuis per viam suffragij: sed etiam frequentissimè id facere. Licet enim cum Caietano contra Cōmunē arbitrer, non omnem indulgentiā esse principaliter compensationem, & consequenter absolutionem: Ita cum Cōmuni contra eundem credo, non omnem indulgentiam esse principaliter absolutionē: sed aliquam esse principaliter cōpensationem, vt in notab. 20. probabam. Indulgētiam enim, quæ ab iniuncta, & acceptata poenitentia quem absoluit, quatenus ab ea absoluitur, arbitrator principaliter esse absolutionem ab illa sententia, & vinculo iudicis humani: licet fundetur in compensatiōe, & solutiōne debiti per applicationem thesauri ecclesiæ facta: Et licet, quatenus absoluit à

24

25

- 25 sententia, & condemnatione Dei potius
 fit compensatio extrajudicialia. Indulgen-
 tia vero, quæ liberat quem non à eodema-
 tione hominis poenitentiam imponentis:
 sed à condemnatione Dei dampnantis ad
 tantam purgatorij poenam, etiã vivo con-
 cessam arbitror esse principaliter compen-
 sationem, & solutionem: licet consequen-
 ter pariat divinam absolutionem. Tū, quia
 26 à superioris sententia, & condemnatione
 inferior absolueret directè nequit, arg. ff.
 Præses. ff. de minor. c. Ut nostrum. de ap-
 pellat. Tum, quia de quo non cognouit iu-
 dex, nō pronuntiat. l. De qua re. ff. de testi-
 c. Cum super. de caus. poss. Quāvis pro con-
 demnato à superiore etiã debitum inco-
 gnitum possit soluere inferior, & priuatus
 quilibet. l. Soluendo. ff. de neg. gest. l. An uito.
 C. de solut. l. Solutionem, & l. Si pro me. ff.
 eod. & ita indirectè absolueret. Quod ec-
 27 clesia facit, dum quempiam à poenitentia
 non iniuncta liberat. Quibus consequens
 videtur id, quod in notab. 20. dicebam, Tū
 indulgentias plenarias partim esse directas
 absolutiones in compensatione fundatas,
 partim directas compensationes absolu-

tionem patientes. V. infertur † inter indulgentiam per modum suffragij concessam, & inter eam, quæ simpliciter conceditur, non esse illam differentiam, quam aliqui putant. s. quod altera sit maioris effectus, altera minoris: Sed quod illa nunquam est principaliter absolutio: hæc autem sic: licet nonnunquam sit solum compensatio principaliter, & nonnunquam principaliter absolutio quoad vnum, & principaliter compensatio quoad alium. Et nonnunquam principaliter † absolutio quoad partem peccatorum vnus: & principaliter compensatio quoad partem peccatorum eiusdem. Quoniam eorum, qui aliquam indulgentiam plenariam quærunt, alij debent poenitentias iniunctas, & alij nõ: & alij debet poenitentiam iniunctam pro alijs peccatis, & pro alijs nõ. VI. indulgentiam tum demum mortuo prodesse, cum forma eius id habet, & ab aliquo viuo fit illud, propter quod mortuo illa conceditur. Nec refert, † an viuus, qui id facit, sit in statu gratiæ, vel peccati lethalis, vt August. ab Aneho. vbi supra. q. 32. art. 4. eleganter probat, & sequitur Felin. vbi supra, col. 8. Non obstat, † quod malus non potest. 28
29
30
31

satisfacere pro se, secundum Thomam in
 4. dist. 15. q. 1. art. 3. neque pro alio, secundum
 Palud. in. 4. dist. 45. q. 1. col. 3. communiter
 receptos. Tum, quia in proposito nostro non
 satisfacit malus: sed facit illud opus, ob
 quod Papa satisfactionem CHRISTI, & a-
 liorum sanctorum defuncto impertit. Tū,
 quia etiam malus potest ministerialiter sa-
 tisfacere pro alio, cuius mandato fecit elee-
 mosynam, vel aliquid aliud boni, ut dixit
 Paluda. communiter receptus in ead. col. pau-
 lo superius. Tametsi hæc ratio non conclu-
 dit, ut præcedens. VII. quod, † licet
 32 unus pro alio nequeat indulgentiam qua-
 rere, quando id eius forma non habet: po-
 test tamen, quando ea id haberet. Si enim
 viuis mortuo eam quaerere potest, cū eius
 forma id habet: à fortiori viuis viuis pote-
 rit, per prædicta, arg. c. Cum in cunctis. de
 electio. Authen. Multo magis. C. de sacro
 sanct. eccles.

† VIII. dubitari posset, † an illa indulgen-
 33 tia plena, quæ dicitur à quodam Papa con-
 cessa cuidam magistro Parisiensi, audita eius
 morte eo quod Parisijs defendisset, Papam
 posse indulgentiam mortuis concedere, ut

leat? Quāuis de eius valore non dubitet Felin. vbi supra, col. 3. neq; Alexand. Lombard. quem ipse citat in. 4. dist. 20. neque alius (quem meminerim): dubitari autem merito potest. Tum, quia non dixit, se concedere illā per modum suffragij. Tū, quia videtur directē voluisse absoluerē. Tum, quia nemo viuorum fecit aliquid, ob quod eī tanta indulgentia cōcederetur. Quibus tamen non obstantibus arbitror eam valuisse, si in statu gratiæ obijt. Tū, quod audio, alios quoque Papas similia effecisse erga quosdam, qui de Sede Apostolica bene meriti mortem obierunt: & iustum est, vt Romani Pontificis acta, quoad eius fieri poterit, defendamus, arg. c. 1. 40. distin. Ad primum contrariorum respondeo, Papam quidem, vt supra dictum est, nō posse cōcedere indulgentiā mortuo aliter, quā per modum suffragij: Sed non esse necessarium, vt ipse dicat, se per illum modū concedere. Nam eo ipso, † quod simpliciter cōcedit indulgentiam mortuo, per eum modum, qui valere potest, videtur concedere: & non per modum, qui valere non potest, arg. l. Quoties idem sermo. ff. de reg. iur. &

I. Quoties. ff. de reb. dub. l. Quoties. ff. de verb. Ad secundum nego, eū directe absoluerit voluisse, per iura proximè citata. Ad tertium nego, nullum viuū fecisse id, ob quod ea indulgētia defuncto data fuit. Quia ille ipse, cum viueret, fecit. Ex quibus solutionibus pulchra inferas.

IX. ex prædictis solutionibus inferuntur noua quædam, & singularia hactenus non tacta: Nempe, indulgentiam à Papa mortuis simpliciter concessam, intelligendam esse per modum suffragij, vt res potius valeat, quàm pereat: Et quòd in dubio Papa non videtur velle absoluerit mortuum directè: sed indirectè ad modum supra declaratum: Et quòd indulgentia mortuo concedi potest ob ea, quæ ipse viuens digna illa fecit. Et quòd licet indulgentia requiratur iustam concedendi causam, vt diximus in notab. 15. non tamen requirit causam, quæ indulgentiæ concessionem consequatur: sed satis est, quòd eam præcedat: Et quòd amicitia Papæ non solum multis alijs nominibus est vtilissima viuētib: sed etiā isto est multo vtilissima morientibus.

X. infertur omnia, quæ necessaria sunt vi-

uentibus ad quærendam indulgentiam et
 etiã morientibus esse necessaria. Cui conse-
 quens est conclusio Thomæ cõmuniter re-
 cepti in. 4. dist. 45. s. Papam non posse pro-
 hibito euacuare purgatorium animabus in
 eo detentis. XI. infertur, quod videtur
 non posse concedi indulgentia omnibus 38
 defunctis purgatorij, si teneamus opinio-
 nem Caieta. supra in notab. proximo de-
 fensam. s. quod ei solum potest indulgẽtia
 prodesse, qui vel tantam poenitentiam sibi
 iniunctam acceptauit, vel tantam non in-
 iunctam proponit in hac vita facere, quan-
 ta sufficit ad delendam poenam per illam
 indulgentiam condonãdam. Quoniã non
 omnes incolæ purgatorij acceptarunt, ne-
 que decreuerunt in hac vita tantam poeni-
 tentiam agere. Quæ conclusio non solum
 videtur elici ex prædicta conclusione Cai-
 eta. quam affirmat in. 1. tractat. de indulg.
 q. penult. sed etiam in specie asseritur ab
 eod. in. 1. tract. de thesauro indulgen. q. 5.
 Equidem, vt magis inclino in priorem cõ-
 clusionem in præcedenti notab. defensam,
 quam in Communem ei contrariam: Ita
 etiam magis placet hoc corollarium: ¶ ta- 39

metis, ut ibi adhortabar omnes, etiam non
 habentes propositum in hac vita poeniten-
 tiam suis peccatis condignam agendi, ut
 indulgentijs querendis operam darét: ita
 nunc quoque exhortor omnes, ut pro om-
 nibus defunctis, quos non constat esse bea-
 tos, vel perpetuo damnatos, vel limbo ad-
 dictos satagant eas querere. Et eo quidem
 magis, quòd vna, & non minima rationū,
 quæ me mouebant ad affirmādū, nō qua-
 ri indulgentiam ab eo, qui non vult agere
 poenitentia, erat, ut omnes verè, & integrè
 ad poenitēdū conaremur. Quæ ratio in de-
 fūctis cessat, arg. c. Qualis. 25. d. & c. 126. q. 7.
 40 Eo itē magis, quo rariores sunt defuncti
 purgatorij, si repentinam mortem nō obie-
 runt, qui voluntatem satisfaciendi integrè
 pro peccatis cōmissis expresse, & formaliter
 vel saltē æquipollenter: aut virtute, seu
 41 virtualiter non conceperint. † Quòd vi-
 detur sufficere, arg. l. final. ff. mand. & c. p.
 Licet ex quadam. de testi. Et quia etiam ip-
 semet Caieta. ait, eum querere indulgen-
 tiam, qui decreuit facere id, ob quod ex da-
 tur, quando est maioris poenæ, quàm poeni-
 tentia pro peccatis suis sumenda. Quòd

nulla ratione alia defendi satis potest, quā
 quia eiusmodi homo virtualiter, & tacite
 decreuit integrè poenitere. XII. infertur
 utilissimū [†] persuadere agrotō, & iam iam 42
 morituro, vt concipiat animum Deo satisf
 faciendi pro peccatis in hoc seculo, si vita
 ei superfit. Tum, quia is post talem mentē
 conceptam absolutus plenariè, per bullas
 ad id idoneas plenariam in illo mortis ar
 ticulo indulgentiam consequetur, secun
 dum omniū opiniones. Tum, quòd viuo
 rum suffragijs, & indulgētijs pro mortuis
 cōcessis iuuari poterit, secūdam omnium
 opiniones: Cum tamen alij, qui id animo
 non concepit, neque viuo in mortis articulo o. p.
 absolutio plena fieri, neque mortuo in
 dūlgentia quæri possit, secundum opinio
 nem Caieta. quæ memorabilia, & quotidiana
 nāduco. XIII. inferri videtur alia con
 clusio Caiet. in. d. tract. de thesauro indulg.
 q. 5. s. [†] non omnibus defunctis purgatorij 43
 suffragia ecclesiæ specialia pro eis facta
 prodesse. Nā primo si indulgentia, quæ tā
 vel magis efficax remedium est, quàm alia
 suffragia, & conceditur per modum suffra
 gij, non prodest eis minus: vel nō plus pro

derunt illa. Deinde, quòd Aug. in lib. de cura pro mort. agend. relatus in. c. Non æstimemus. 13. q. 2. ait, suffragia nò prodesse omnibus defunctis: sed his tantum, qui dum viuunt, cooperantur, vt profint. Et idem in Enchiridiori relatus in. c. Tempus. ead. c. & q. ait, suffragia eis tantum prodesse, qui cū viuerent, vt postea prodesse possent, meruerunt. Quibus locis satis aperte videtur asserere Augusti. nò omnibus mortuis nostra suffragia prodesse. Tertio facit, quòd meritum, vt suffragia, post mortem profint, nò est meritum præmij essentialis: sed accidentalis: At non omnes, qui præmium essentialiale merentur, continuo merentur accidentalialia, vt colligitur ex. 4. dist. 49. Quarto facit, † quòd Thom. in. 3. parte. q. 52. art. 8 ad primū in hæc verba scripsit: In CHRISTI descensu ad inferos non solum liberati sunt illi, quorum tēpus purgationis aduenerat: sed etiam illi, qui ob specialem in hac vita deuotionem ad CHRISTI aduentum meruerunt, vt CHRISTO visitante liberarentur. Per quæ verba satis aperte significauit, accidentali merito huius vitæ tributum, vt pœnæ remissio in purgato-

flo accelerata fuerit. Non [†]obstantibus 45
 tamen his contrarium videtur tenendum.
 Primum, quod suffragia vnius viui cui-
 bet iusto viuo, pro quo fiūt, profunt. Et nō
 alia ratione, quā quia ambo sunt vnius
 corporis membra per charitatem coniun-
 cta, secundum omnes: Et omnis mortuus
 purgatorij iustus est, & viuo iusto charita-
 te coniunctus: Ergo suffragia viui, qua ra-
 tione profunt viuo iusto, proderūt & mor-
 tuo iusto, arg. c. 2. de translat. prælat. l. Illud.
 ff. ad l. Aquil. Deinde, quod etiam ipsemet
 Caiet. fatetur, suffragia generalia ecclesiæ
 omnibus mortuis purgatorij prodesse: Er-
 go à fortiori specialia. Cum in hac ma-
 teria specialia plus profint ei, pro quo fi-
 unt, quā generalia huic, vel illi, secun-
 dum Communem in. 4. dist. 45. vt latè tra-
 didimus in. c. Non medioeriter. de conse-
 cra. dist. 5. Ad primum fundamentū Ca-
 ietani respondeo, [†]non esse eandem ratio- 46
 nem indulgentiæ, & suffragiorum, quoad
 hoc. Nam ratio præcipua, quare indulgen-
 tia non prodest cui libet defuncto purga-
 torij, illa est: quod CHRISTVS, & sancti,
 qui plus, quā debebant, passi sunt non vi

dentur habuisse intentionē animi ad com-
 municandum illa superflua his, qui nolūt
 per se dignam poenitentiam in hoc seculo
 facere. At cum quispiā viuus mortuo pur-
 gatorij suffragiū aliquod præstat, cōstat de
 intētionē animi eius, quōd id illi velit ap-
 plicare. Ex quo colligitur, hoc respectu po-
 tentius esse suffragiū indulgētia: licet potē-
 tior sit indulgētia suffragio eo alio, quōd al-
 sūpta à malo pro defūcto pdest ei: licet suf-
 fragiū mali non profit, vt infra. n. 5c. tange-
 tur: & supra. n. 30. est tactum. Ad secundū
 concedo, August. in illis duobus locis sens-
 sisse, suffragia non prodesse oībus mortuis.
 Quoniam non prosunt omnino beatis, vel
 dānatis, neque intra limbū perpetuo detinē-
 nendis: Sed nego, quōd vir grauissimus, ac
 sanctissimus senserit ea non prodesse om-
 nibus purgatorij. Quoniam omnibus, qui
 non sunt valde mali, nec valde boni, pro-
 sunt, secundum eundem in cap. Tempus
 13. q. 2. & c. Cum Martha. §. Tertio. de cele-
 bratio. miss. & inter omnes ferē theologos
 in. 4. distin. 45. & canonum peritos, in. d. c.
 Tempus. & in. d. §. Tertio. cōuenit, omnes,
 qui sunt in purgatorio loco esse mediocri-

ter bonos, & mediocriter malos: quāuis in
 ratione reddenda tur ita dicantur, sint va-
 rij. Ad tertiū cōcedo, eū, † qui præmiū ef-
 fentiale beatitudinis meretur, non conti-
 nuo quidem mereri alia præmia accidenta-
 lia: sed nego facultatem, vt suffragia viuo-
 rum proficiat mortuo, esse tale præmiū acci-
 dentale mortui: sed potius quiddam anne-
 xum charitati cōmune viuo, ac mortuo, vt
 in primo nostro fundamento tetigi. Nam
 quemadmodum ait Gregorius in cap. Ani-
 mæ. 13. q. 2. animas solui suffragijs cognato-
 rum, & amicorum: Ita inquit Theodorus
 in c. 1. 16. q. 7. amicorū orationibus, & ele-
 mosynarū studijs pondus poenitentiæ ægro-
 ti, qui pro se non potest satisfacere, suble-
 uandum. Ad quartum † respōdeo primū,
 aliquos, in quorum opinionē inclinat Ri-
 chard. tenere in 3. distin. 22. quod per Chri-
 sti descēsum ad inferos omnes animæ pur-
 gatorij fuerunt ab eo liberatæ: vt omnes in
 carcere coniecti nouo aduētū principis so-
 lent liberari. Quod certè mihi persuasum
 habeo: & hoc dicenti nihil obstat Thomæ
 dictum à Caiet. citatum. Secundo respon-
 deri † potest, aliud esse de remedio illo ex-

47

48

49

traordinario, quod nūquam nisi semel contingit, neque vnquam continget amplius, vt habeatur pro præmio quodam accidentalitè aliud de remedio suffragiorum ordinario.

50 Quod nunquam cessat. XIII. infertur noua ratio, † quare suffragia fiunt pro mortuo, posteaquam in articulo mortis plene fuit absolutus, vel post mortem, quæ sita est aliqua indulgentia plenaria. Est etenim illa, quod fieri potest, vt indulgentia non profuerit ei, saltem, quoad effectum tollendi totam poenam purgatorij: eo quòd viuens non habuisset iustū, & sufficiens propositū pro tota illa Deo satisfaciendi. Altera ratio etiam noua colligi potest ex his, quæ in notab. 9. dicebamus. s. quòd non omnis plena indulgentia tollit omnem poenam in purgatorio luendam: imò neque omnis plenior, licet plenissima sic regulariter. Quod maximè memorabile est. Tertia etiam ratio, & noua colligi potest ex notabil. 15. s. quòd etiam plenissima non liberat plenissimè, nisi causa, ob quā ea cōceditur sit ad id sufficiens. Quarta etiam noua colligi posset ex opinione Caieta. supra relata. s. quòd indulgentiæ via gratiæ, & non iur

stitiæ profunt mortuis: & ita non est certū,
 à Deo eam pro mortuo fuisse acceptatam.
 Quod etiam sensit Gabriel, vbi supra. Cu-
 ius tamen contrarium supra defendimus.
 Ad quam tamen opinionem tollendā ex-
 pedit facere, quæ nocere nequeunt, licet nō
 prosint, arg. c. Nō æstimemus. 13. q. 2. 08
 Quin-
 ta etiā noua desumi potest ex ea opinione,
 quæ habet, indulgentiam assumptam à vi-
 uo malo pro mortuo, nō prodesse illi, sicut
 neque suffragium prodesset: & ita cum de
 nemine viuente sciatur, an sit in statu gra-
 tiæ: nō potest etiam sciri, an indulgētia ab
 eo pro mortuo accepta profuerit ei. Nos ta-
 men cōtrarium illius opinionis supra te-
 nuimus. Aliæ verò antiquæ, quas post alios
 late prosequitur Gabriel in lectio. 57. P.
 sunt, quod fiunt ad gratiarum actionem:
 Sicut etiā pro puero recens baptizato mor-
 tuo fiunt suffragia, nō quidem ad expia-
 tionem animæ illius: sed ad gratias agen-
 das, vt docuit Alexander. 4. part. q. 41. art.
 6. Fiunt item ad augēdum gaudium acci-
 dentale mortuorum, qui regnantes in coe-
 lo plurimum gaudent: quod amici eius tā-
 piā pro eis agentes Deo gratiores fiant: &

quòd Deus honoretur: & quòd animæ aliæ
 purgatorij iuuentur. Itaque indulgètia ad
 solam accelerationem liberationis animæ
 à poenis Purgatorij prodest. Suffragia ve-
 rò & quoad hoc: licet nò ita efficaciter, ac
 illa, & quoad alià multa, & facienti, & eis,
 51 pro quibus sùt, profunt. † Quæ omnia qui
 Christianus animo satis reuoluerit, & læ-
 tè indulgentias cognato, & amico mortuo
 quæret, & lætius suffragia faciet, fieriq; cu-
 rabit: Vtraque quidem, vt celerius ab illis
 horrendis poenis liberetur: suffragia vero
 etiam vt gaudium accidentale quoddam
 perpetuum eis accrescat, & aliæ animæ iu-
 uentur: & anima suffragantis ditescat, gra-
 tiorq; Deo fiat: & eius diuina maiestas ho-
 noretur. Quin & eo lætius suffragabitur,
 quo probabilius sibi fuerit, animum ami-
 ci, vel cognati liberum à poenis cœlos in-
 colere, reputans secum, quanta cum animi
 gratitudine, & quanto efficacius, quàm in
 purgatorio illa beata anima in curia ingra-
 titudinis nescia, pro eo ad regem regum,
 & patrem misericordiarum, & Deum tot-
 tius consolationis, & retributionis interce-
 det. Quæramus ergo defunctis sese iuuare

nequeantibus indulgentias, quæ ad eas extendantur, plenarias, & plenissimas: latis eis suffragemur animis, vt latiores illæ à poenis liberæ etiam atque etiam orent patrem cõmunem, vt nos liberet à malis in terris, & cum eis locet in cœlis. Amen.

XXIII. notab. quod neque in Extrauag. Vnigenitus. neque in alijs canonibus sacris literis abutitur Papa contra maledicos.

SVM MARIA.

- 1. S. Thomæ gratia aguntur.
- 2. Papa abutitur sacris literis in canonibus hic, & alibi, secundum quosdã: quod est falsum. n. 4.
- 3. Indulgentia nemo fit amicus Dei: sed iam factus per eam citius consummatur. n. 7.
- 4. Amicitia Dei duplex.
- 5. Thesaurus sapientiæ diuinæ multa continet, & in his merita CHRISTI, vt satisfactoria. n. 8.

9 Papatus per quæ verba promissus, & per quæ datus: & eo vacante non carere ecclesiâ sponso pastore, & rectore: sed vicario eius .n. 13.

10 Intellectus .c. In nouo. & .c. Quānis. 21. dist.

11 Intellectus .c. Translato. de constit.

12 Sacerdotium non esse translatum proprie à CHRISTO in Petrum: sed improprie: & ita intelligendam glo. c. Translato. n. 14.

15 Verbum, transferre, pro concedere nonnunquam.

XXIII. loco admoneo, quiddam parergon, & excessum materiæ indulgentiarum. Tum, quia intellectum multorum canonum tangit. Tum, ut gratias pro mea viri li habeam diuo Thomæ[†] Aquinati, cuius scholæ insignis discipulus alter Thomas à Vio eius solidam doctrinam, & summam erga sedem Apostol. & eius canones obseruantiam, sequutus dexterè canones in hoc arti. ac alibi sæpe tutatur. Est ergo parergon, & parum ad indulgentias pertinens, aliquos dixisse, [†] per hanc Extrauag. Ro-

manos Pontifices in suis canonibus abuti
 solere sacra scriptura: eo quòd hæc Extra-
 uag. abuti videtur illa scriptura libri Sapi-
 entia. c. 7. Infinitus thesaurus est homini-
 bus, quo qui vsi sunt, participes facti sunt
 amicitia Dei. Quãdoquidē† nemo vsu the-
 sauri istius, de quo hæc Extrauag. loquitur,
 efficitur amicus Dei. Quoniam per indul-
 gentias, quatenus tales sunt, neque effici-
 mur amici Dei, neque meremur, vt in .s. no-
 tab. diximus: sed eius antea facti amici sol-
 uimus id, quod debemus, vt in notab. 17. ha-
 beretur. Id ipsum confirmant, per .c. Quãuis.
 21. dist. quatenus habet, Romanam ecclesi-
 am esse prælatam cunctis ecclesijs Euang.
 voce Matth. 16. Tu es Petrus, & c. Et tamen
 constat per illam domini sententiam non
 esse Petrum prælatum cæteris: sed per illã
 Iohan. 20. Pasce oues meas. Tertio confir-
 mant per .c. In nouo. 21. dist. in illis verbis:
 In nouo testamento post CHRISTUM do-
 minum à Petro sacerdotalis coepit ordo:
 quia ipsi primo pontificatus in ecclesia da-
 tus est, domino dicente ad eũ: Tu es Petrus,
 & super hanc petram ædificabo ecclesiam
 meam, & portæ inferi non præualebunt adt

uersus eam: & dabo tibi clauēs regnī cōelō
 rum. Quarto, quod in. c. Translato. de con
 stitut. affertur autoritas Apostoli ad He
 bræos. 7. Translato sacerdotio necesse est,
 vt translatio quoque legis fiat: ad proban
 dum sacerdotium esse translatum à Mose
 in CHRĪstum, & à CHRĪsto in Petrum.
 Constat autē impiū esse dicere sacerdotiū
 translatum à CHRĪSTO in Petrum;
 Abutitur ergo Apostolica Sedes in suis ca
 nonibus sacra scriptura, vimq; illi infert.
 Hæc tamen conclusio † falsa est, & ani
 mus per eam detrahendi Roma. Pontif. ac
 subinde sacrosanctæ Sedi Apostolicæ lon
 ge pessimus. Neq; Extr auag. hæc, neq; alia
 pro corollario adducta quicquam probāt.
 Non primo hæc Extr auag. Quia quadam
 tenus clarius loquendo, quàm Caiet. loqui
 tur in vlti. q. lib. 27. quæstio. consydero pri
 mum, † quod duplex est amicitia Dei. s. cō
 sūmata, quæ erit in patria: & non cōsūma
 ta, quæ est in via. Secundo, † quod thesau
 rus sapientiæ diuinæ, de quo loquitur illud
 c. 7. Sapiē. est thesaurus CHRĪsti: qui est
 diuina sapientia, & fons omnis sapientiæ:
 multa q; continet, actus. s. sapiendi, secun

dum Deum, & merita CHR I sti, quatenus
 sunt meritoria, & eadem, quatenus sunt sa-
 tisfactoria, & alia multa. Tercio, quòd nul-
 lo thesauro vtens particeps amicitie Dei
 consummata fiet, nisi in eo vsu vsque in fi-
 nem perseuerauerit. Quarto, quòd licet
 nemo vtatur thesauro indulgentiarum, nisi
 sit amicus Dei amicitia via: † tanto tamen
 prius fiet particeps amicitie Dei consum-
 mata, quanto sua debita prius tolluntur, per
 indulgentias. Ex quibus constat, † quòd the-
 saurus indulgentiarum verè est thesaurus
 diuinæ sapientie meritorum. s. CHR I sti,
 qui est diuina sapientia, quo qui perseuerã-
 ter vsi sunt, participes amicitie Dei con-
 summata sunt effecti tanto citius, quanto
 tardius fuissent effecti, si eo thesauro non
 fuissent adiuti. Ad secundum † concedo
 cum glo. s. d. c. In nouo. approbata ibi per
 omnes, quòd per illa verba, non fuit datus
 pontificatus maximus Petro: sed promissus.
 Datus enim fuit per illa: Pasce oues
 meas, Iohan. 30. At quia CHR I stus est
 via, veritas, & vita. Ioh. 14. & c. Si enim.
 col. 2. de poenit. dist. 2. vbi tres glossæ breues
 quàm breuissimè, & scitissimè id exponunt

- 10 ideo† eo ipso, quòd illa autoritas probat Petro fuisse promissum illum pontificatū: probat consequenter etiam fuisse datum: & hæc est mēs Anacleti in.d.c. In nouo.& Pelagij in.d.c. Quauis. per quod etiā soluitur tertium. Ad quartum nego Ro. Pontifi. probare, vel sentire voluisse per illud
- 11 c.† Tráslato. de constit. sacerdotiū à CHristo translatum esse in Petrum. Tum, quia illa verba illius.c. non sunt Papæ: sed August. Tum, quia secundum Pan. & recētiores per illam autoritatem solum intendit Gregorius. 9. probare, legem in vno casu loquentem extendendam esse ad connexa. Quod in sese verū est, & ibi probatur. Tū, quia secundum Anton. ibidē, quem sequutus fui Salmanticæ abhinc. 25. annis, intentio Gregorij fuit probare, legem condendi potestatem esse penes Papam: eo quod sacerdotium esset tráslatum in CHRISTUM, cuius ille est vicarius. Quæ aptior lectio est. Neq; obstat, quòd glo. ibi dicat, † sacerdotium fuisse translatum à CHRISTO in Petrū: & quòd ibi glo. nemo carpat. Quia non est credendum glo. loqui de tráslatione, per quam CHRISTUS desineret esse sum

mus sacerdos: † cum passim à canonibus, 13
 glossis, & doctoribus omnibus Papa appel-
 letur eius vicarius. c. Quanto. & c. Licet.
 de translat. præl. Eius, inquam, vicarius, &
 Petri successor. c. 1. de homic. lib. 6. Cumq;
 glo. memorab. in verb. cōsonā. Clemē. Ne
 Romani. de electio. ab omnibus vbiq; rece-
 pta, dicat, vacante Sede Apostolica nō esse
 ecclesiā sine spōso, pastore, & rectore: quia
 CHRISTUS ipse est spōsus, pastor, & rector
 verus, & p̄prius: & Papa vicarius eius, quo-
 tūc vacat. † Bernardus ergo glossēmatarius 14
 doctissimus, cū dicit in gl. illius. c. quōd trā-
 statū est sacerdotiū de Christo ad Papā, &
 doctores eū non carpētes, nō sunt intelligē-
 di sensisse de translatione, qua potestas de
 vno in alium ita transfertur, vt non rema-
 neat penes priorē: sed de ea, qua posterior
 fit prioris vicarius. Quo modo loquendi
 vtuntur dicentes: quōd potestas episcopi
 transfertur in vicarium eius. † Nam ver- 15
 bo, transferre, pro, concedere, etiam Iuris-
 consultus videtur vsus in. l. 1. ff. de offic. præ-
 fect. præl. secundum. glo. l. 1. ff. de constit.
 princip. in verb. Concessit. & in. §. Sed &
 quod principi. Instit. de iur. natur. gent. Va

leant ergo temerarij apud semetipfos sapientes, nitentesq; suæ prudentiæ, qui sacrorum canonum, eorumq; autorum autoritate contra ius, fasq; eleuare nituntur. Quod qui fecerunt omnes in varios errores turpiter deciderunt.

XXIII. Notabile, & tenor Extraua. Quemadmodum quæ. 4. est de poenit. & remissio. & a quo die iobeleus incipitur.

SUMMARIA.

1. Iobeleum annum in. 25. primū Paulus. 2. mutauit: qui à vigilia Natiuitatis incipit. n. 2.
2. A, prepositio excludit: sed non hinc. n. 4.

XXIII. Principaliter infero eam partem Extrauag. Quemadmodum. quæ. 4. est. in tit. de poenit. & remiss. quæ nostro proposito inseruit, vt inde. 24. notab. eliciam.

Extrauagans. Quemadmodum. de poenit. & remiss. quæ est in ordine. 4.

Sixtus quartus.

QUEMADMODUM, &c. Olim
 foelicis recordationis Paulus
 Papa secundus prædecessor noster
 rationabilibus causis tunc expressis in-
 ductus, annum iobeleum ad breuius
 tempus, nempe ad annum. 25. Apосто-
 lica autoritate restrinxit, ac voluit, sta-
 tuit, & decreuit ex causis prædictis,
 quòd singulis. 25. annis iobeleus annus
 prædictus celebrari deberet: quòdq;
 à vigilia Natiuitatis domini nostri I E-
 SV CHRISTI idē annus iobeleus inci-
 peret, & vt sequitur, finiretur. Et dein-
 de nos, qui (dicto prædecessore, sicut
 domino placuit, sublato de medio) fui-
 mus diuina disponente clementia ad
 apicē sūmi Apostolatus assumpti: &
 per alias nostras literas eiusdem Pauli
 prædecessoris ordinationem, volunta-
 tem, & statutum approbantes simili-

ter statuimus, & ordinamus, quòd annus iobeus prædictus, cum eisdem indulgentijs, & remissionibus plenarijs peccatorum, anno proximè futuro, à vigilia Natiuitatis incipere, & vt sequitur, continuari debere. Verùm quia postmodum tã nos, quàm idem Paulus prædecessor noster multorũ principum, & aliorum CHRISTI fidelium pulsati precibus, diuersas indulgètijs, & peccatorum remissiones plenarias nonnullis ecclesijs, monasterijs, & pijs locis duximus concedendas, propter quas populorum forsam concursus ad basilicas, & ecclesias antedictas retardari, aut ipsius anni iobei celebritas minui, vel intermitti posset cum animarum non modico detrimèto. Nos, ne propter aliarum indulgentiarũ hæctenus à nobis, seu eodem Paulo, vel alijs prædecessoribus nostris concessarum, huiusmodi concessionẽ, hoc san-

ctū opus, ac remissionis, & gratiæ an-
 nus iobeus inter mittatur, aut fideles
 ipsi à tanto munere reddantur exper-
 tes, remedijs opportunis prouidere
 volentes, omnes, & singulas plenarias
 etiam ad instar iobei, ac etiam com-
 mutandi vota, aut super eis, & male
 ablati incertis, aut per vsurariam pra-
 uitatem, vel alium illicitum modū ex-
 tortis dispensandi, & cōponendi, aut
 illa sub certis modo, & forma remit-
 tendi, & deputandi confessores cū po-
 testate absoluendi: etiam in casibus Se-
 di Apostol. reseruatis, facultates, con-
 cessiones, & indulta à nobis, & eadem
 Sede, vel illius autoritate, quibuscun-
 que ecclesijs, monasterijs, hospitali-
 bus: & pijs locis, vniuersitatibus, frater-
 nitatibus quibuscumque, tã in perpetuū,
 quàm ad certum tēpus, in vita, seu in
 mortis articulo, quouis modo, aut qua-
 uis causa, quomodolibet concessas, &

concessa, & in posterum forsitam concedendas, vel concedenda auctoritate Apostolica, tenore præsentium de Apostolicæ potestatis plenitudine, usque ad nostrum, & eiusdem Sedis beneplacitum suspendimus: illasq; durate beneplacito nostro, & Sedis prædictæ suspensas esse volumus, nec interim alicui suffragari: indulgentiis tamen basilicarum ecclesiarum dictæ urbis in suo plenario robore durantibus. Distinctius inhibentes alias indulgentias, præter istas duntaxat, in locis publicis, vel privatis prædicari, aut nuntiari, earumq; prætextu à quæstoribus aliquid exigi quoquo modo. Quinimo quæstores, & prædicatores quoscumq; per locorum ordinarios à prædicationibus, & quæstibus huiusmodi faciendis, volumus, & mandamus præsentium auctoritate arceri, sub censuris, & pœnis ecclesiasticis, de quibus visum fuerit opportunum.

FX hac Extrauag. 4. colligo. 24. quòd si
 cut Bonifac. octauus fuit † primus, qui
 literis mandauit, iobeleum annum singu-
 lis centenis annis celebrari, per Extrauag.
 i. tit. de poeniten. cuius tenorem notab. 7.
 inseruimus. Et sicut Clemens. 6. fuit, qui
 primus statuit, vt singulis quinquaginta
 annis celebraretur, per Extrauag. Vnigeni-
 tus. eiusdem tit. cuius tenorem in notab. 12.
 transcripsimus. Sic primus, qui ordinauit,
 vt singulis. 25. annis celebraretur, fuit Pau-
 lus secundus: & primus, qui postea id pro-
 bavit, & exequutus est Sixtus. 4. Quorum
 uterq; † statuit, vt inciperet à vigilia Nati-
 uitatis Domini. † Vbi annotandum, quòd
 licet præpositio illa, à, propriè sit exclusi-
 ua, ita quòd dies, cui adijcitur, non compu-
 tetur in termino, iuxta glo. memorabilem
 Clemèti. Sicut. de appellatio. verb. Die, cõ-
 muniter receptam ibi, & in. c. Super eo. 2.
 de appellatio. vt ibi latè per Perusi. Præpo-
 sit. & Deciũ: Hic tamen non excludit. Nã,
 vt audio, in primis vespèris Natiuitatis
 Domini hic annus incipitur: & in eisdem
 reuoluto anno finitur. Nisi dicamus, vigi-
 liam Natiuitatis Domini finiri quodãmo

4 do incipiente vespertino eiusdē festi officio, ad cōd vsq; durat officium vigilia: † vel quod huius specialitatis causa sit materia subiecta, in qua dictio illa non solet excludere, arg. c. 1. & 2. de ferijs: quę statuendo, vt dies dominici à vespera in vesperam obseruetur, non excludunt, imò includunt vesperam. Ex quo infertur, rectè me dudū monuisse sanctimoniales quasdam: quę volētes vti priuilegio dato à S. D. N. Iulio. 3. omnibus monialibus clausuram seruantibus, vt intra sua monasteria hoc anno indulgentiam iobeleam sibi quærere possent, perinde ac si Romam adijissent, illius acquisitionem in diem Natalis Domini proximè futurā causa maioris deuotionis differre volebant. Eas enim monui, ne id facerent. Quoniam annus iobeleus ad illum vsque diē exclusiue esset duraturus, per hanc Extrauag. in hoc mihi singularem: et ita dies ille sanctissimus non esset futurus pars huius anni iobelei.

XXV. Notabile quod anno iobeleo alię, & quę indulgentię suspenduntur, &c.

SUMMARI A.

1. Iobelea indulgentia suspendit alias plenas tarrū. n. 2. licet omnium prædicationes vetet. n. 5.
3. Causa finali cessante, lex cessat.
4. Gratianò extēditur per verba executionis.
6. Refertur ad omnia determinatio sequens.

XXV. Principaliter noto illa verba: diuersas indulgētias, prædictæ Extrauag. 4. transcriptæ in præcedenti notab. ad hoc, quòd hoc anno iobeleo, & omnibus alijs similibus suspensæ sunt indulgentiæ aliæ ab iobelea Romę quærenda. Quæstionis tamen magnæ fuit hoc anno, an solæ plenariæ, an omnes aliæ etiam non plenariæ suspenderentur. Et quòd omnes sint suspensæ, faciunt primo verba hæc, diuersas indulgētias, simpliciter prolata. Secundo verba illa, propter aliarum indulgētiarum, etiam simpliciter prolata. III. quòd excipit à suspensione indulgentias solas ecclesiarū vrbis. Quo verbo simpliciter prolato certum est includi plenarias, & nō plenarias: Ergo & regula, vnde illa exceptio facta fuit, etiam omnes alias, tam non plenarias,

quàm plenarias videtur includere. Quia exceptio debet esse de regula, hoc est, de contentis sub significato verborum regula, secundum Dy. in rubr. de reg. iur. lib. 6. Bar. in. l. i. ff. eo. III. quòd districtè prohibet prædicari hoc anno alias indulgètijs, præter istas duntaxat: Ergo neque plenarias, neque non plenarias. Ponderandum enim videtur verbum, duntaxat, & verbū, præter istas. V. facit, quòd indulgentiæ concessæ, quo pleniores sunt, eo difficilius videntur tolli. Tum, quia maius præiudiciū fit, eas, quàm minus plenas, habèti. Tū, quia hic text. in illis verbis, plenarias etiam ad instar iobelei, significare videtur, quòd retro catis plenis non videretur reuocata plenissima, qualis est illa, quæ instar iobelei datur. VI. quòd per prædicta argumenta videtur addendum particula, etiam, inter verbum, singulas, & verbū, plenarias, vt sit sensus: Suspèdimus omnes, & singulas indulgentias, etiam plenarias.

2. H I S tamen non obstantibus † contrarium respondi, & quidem (mea sententia) verè. Quoniam primo verba, per quæ hic Sixtus, 4. suspendit indulgètijs, in effectu

sunt illa: Omnes, & singulas plenarias, et
 etiã ad instar iobelei suspendimus. At hæc
 solas plenarias includunt. Deinde quòd
 causa finalis constitutionis cessante, etiã 3
 ipsa constitutio cessare videtur. l. Adigere.
 §. Quãuis. ff. de iurepatro. c. Meminimus.
 c. Suggestum. cū ei annotat. per Panor. de
 appell. Sed causa principalis, quare suspen-
 duntur hoc anno indulgentiã, vt exprimi-
 tur in litera, est, ne fideles retrahantur à pe-
 regrinatione Romana ob facultatem, quã
 habent quærendi indulgentias domi. At
 hæc ratio cessat in aliis à plenarijs. Tū, quia
 illæ, vt plurimum, conceduntur de indulgē-
 tijs iniunctis: & ita nihil profunt non ha-
 bentibus iniunctas, vt in notab. ii. n. 12. dice-
 bam. Et horum de numero sumus ferè om-
 nes. Quoniam omnibus parvæ poenitentiæ
 de more iniunguntur. Tertio, quòd 4 [¶] verba
 posita in exequutione dispositionis nō am-
 pliãt illã, iuxta tex. singul. Clem. i. de præ-
 bend. in princi. quatenus habet, gratiã, per
 quam habenti vnam dignitatem concedi-
 tur altera simpliciter, nulla de cura facta
 mentione, non valere, si curã habebat an-
 nexam, etiamsi in literis super ea gratia cõ-

factis sit insertum, ne cura, si qua illis, vel
 alteri earum imminet, negligatur: Ergo ver-
 sic. Districtius. huius Extrauag. cum solum
 respiciat executionem suspensionis hu-
 ius Extrauag. non ampliat eam: Et ita om-
 nium argumentorum pro altera parte not-
 uosissimum clare tollitur. Ill. quod in
 secundo responso illius Clem. i. videtur ea-
 sus similimus huic nostro ad hoc, quod ver-
 sicul. Districtius. non ampliat suspensio-
 nem superius factam. Habet enim illud se-
 cundum responsum, quod mandatum de
 prouidendo alicui de dignitate ad quorum-
 cunque dispositionem spectante non com-
 prendit dignitatem electiuam, etiamsi
 in eod. inhibeatur eis, ad quorum disposi-
 tionem dignitates pertinent, ne de vlla di-
 gnitate, etiamsi sit electiua disponant. Hac
 ergo suspensio indulgentiarum plenariarum
 non extenditur ad non plenarias: propter-
 ea quod in eius calce inhibeatur, ne vlla
 alia indulgentia predicentur. Faciunt et-
 tiam illa, quae aiunt Pan. & Fel. in. c. Cum
 pro causa. de sententia excomuni. & Fel.
 in. c. Licet. col. 4. de for. comp. & in. c. In no-
 stra. col. 14. de rescr. & Jas. in. l. Ius autem ci

nile. col. 2. ff. de iusti. & iur. & l. Qui Ro-
 ma. §. Duo fratres. col. 15. ff. de verb. oblig.
 & alij alibi. Adde nouet quod non habet S
 hæc clausula, nullas alias valere: sed quod
 nullæ aliæ prædicentur. Quod est diuer-
 sum, & diuersa ratio. Nam prædicatio pro-
 hiberi potest, non solum, eo quod non vale-
 ant: sed ne vulgus putet, eas tantum vale-
 re, vt ob eas omittat Romanas. V. quod
 Sixtus hic narrans causam suspēdendi in-
 dulgentias dixit, se, & Paulum concessisse
 diuersas indulgentias, & peccatorū remis-
 siones plenarias: et determinationem illā,
 plenarias, referēdo ad utrūque verbū præ-
 cedens, iuxta regulam. c. Secundo requiris.
 de appellatio. significat, concessionem ple-
 nariarum indulgentiarum à se, & à Paulo
 factam esse causam suspendendi: & ita nõ
 concessionem aliarum non plenariarum.
 Non obstat pro contraria parte citata.
 Non primum. Quia non dicit simpliciter
 diuersas indulgentias: sed diuersas indul-
 gentias, & remissiones peccatorum plena-
 rias. Vnde referendo verbum, plenarias, S
 positum in fine ad utrūque præcedens: sicut
 verbum, diuersas, positum in principio re-

fertur ad idem vtrūque sequens facit pro nobis, vt proximè argumentabar. Ad secundum respondeo, quòd verbum, aliarū, debet intelligi de plenarijs, propter arg. 2. pro nobis supra factum. Ad tertium dico, nihil aliud probare, quàm quòd per illā exceptionem excipiuntur plenariæ vrbs Romæ. Quod concedimus. Ad quartū dico, solutū esse in tertio, & quarto arg. pro nobis allatis: imò & in contrariam partē retortum. Ad quintum respondeo, id esse verum in dubio: & quando non militaret eadem, vel maior ratio tollendi maiorem indulgētiam, quàm minorem. At hic res clara est, & maior ratio est tollēdi plenas: quàm alias, vt palam est. Ad sextū quòd illa additio mera diuinatio, & contextus violatio est.

XXVI. Notab. quod indulgentia instar iobei est species plenæ. s. plenissima, &c.

SUMMARIA.
 Indulgentia instar iobei plenissima est.
 Instar alterius tale, quale alterum: & an pe-

3. *creat cum eo. n. 8.*

3. *Etiā, verbum implicat magis dubium.*

4. *Indulgentia ad instar aliarū, quod non expeditur, nisi, &c. ius exorbitans est: & an conscientia. n. 6.*

5. *Regula Cancell. que danda.*

7. *Gracia signata perfecta.*

9. *Indulgentiarum instar aliarum moderatio Paul. 3.*

XXVI. Principaliter noto illa verba: plenarias etiam ad instar iobelei. in. d. Extrauag. 4. in notab. 24. trāscripta, de poenit. ad hoc, † quod alia est indulgentia plenaria: alia instar iobelei. Sed hæc diuersitas non est rerum omnino separatarum: sed generis, & speciei. Quoniam plenaria est generis. Quia inter eam, & plenam nulla est differētia, nisi quod hæc est vox Latina: illa verò barbara, vt in not. 9. diximus, addēdo, quod diuiditur in tres species, plenam, pleniorē, & plenissimam: quas ibidem diffiniuimus. Indulgentia autem instar iobelei est species plene, nempe plenissima. Quia indulgētia instar iobelei idem

est, quod indulgentia instar indulgentiæ anni iobelei: & hæc videtur plenissima. Tū, quia citatio instar edicti prætorij in albo propositi tantum ligat, quantum edictum prætorium in albo propositum, Clementi. i. de iudi. † Et quod habet instar rei iudicata, virtutē habet rei iudicata, vt innuit .l. Instar. C. de iur. fisci. lib. io. Et priuilegia concessa vni Academia instar priuilegiorum alterius, perinde valent, ac illius priuilegia, secundum Bal. receptum in .l. Omnia. C. de episcopis, & cleri. Et prærogatiua expectantium instar descriptorum tantum valet, quantum prærogatiua descriptorum: saltem contra alios, quam descriptos, vt præsupponit glō. regul. Cancel. iul. 2. parte vlti. fol. 4. vbi & in regul. io. fol. penult. quædam de his notatu digna dixit. Facit, quod indulgentia instar iobeleæ concessa est illa, quæ ad similitudinē illius conceditur. Id enim significat, instar, vt declarat Seruius super illo Vergilij: Instar mōtis æquum. &c. At hæc similitudo nō potest assignari in alio, quam in plenitudine: Ergo erit plena, vt iobelea: & per consequentione plenissima. Postremo facit hæc Extrauag.

quæ habet, plenarias etiam ad instar iobe-
 lei, non obscure significans, maiore esse ple-
 nariam instar iobelei, quam plenariã sim-
 plicem: cum dictio, etiã, † implicatiua sit
 casus maioris, & magis dubij, iuxta. l. Etiã.
 ff. de minor. & Clem. Religiosus. de procu-
 rat. & Clem. i. de testamen. & iuxta tradi-
 ta utrobique per Cardi. & Maria. de viuit.
 fol. 2. col. 3. Facit etiã, quod legatus missus
 cum potestate legati de latere habet pote-
 statem legati de latere, secundum Deci. con-
 sil. 149. col. 4. Ex quibus infertur primo,
 quod regul. Cancell. § 3. exorbitat à iure cõ-
 muni, quatenus statuit, † quod super indul-
 gentijs concessis ad instar aliarum nõ de-
 bent expediri bulle, nisi specificetur: & ita
 glo. ibidem dixit, speciale esse id in illis.
 Is enim tex. clarè probat, esse indulgentiã
 plenam instar iobelex concessam, sine in-
 dulgentiarum iobelearum alia explicatio-
 ne. Facit † etiam, quod illa regul. non est de
 dandis, secundum glo. eiusdem regul. Quia
 solam expeditionem literarũ respicit. iux-
 ta doctrinam Francisc. Pauni. in preclud.
 Extravag. Ioh. 22. col. 2. & Felin. in. c. Ex par-
 te. 1. de rescript. & Ludoui. in fine. q. 2. in

prooemio regulæ Cancellariæ. Quare si
 litteræ super indulgentijs ad instar expedi-
 direntur, sine alia expressione, validæ iu-
 dicarentur indulgentiæ in eis contentæ: li-
 cet peti posset bullarum correctio, vt Fran-
 cisc. Pavin. vbi supra, docet. Quæ tamē pe-
 titio cessaret, quando per cameram expedi-
 rētur. Quia regulæ expeditionem Cancel-
 lariæ respiciunt: & per camerā expediū-
 tur multa, quæ non per Cancellariam, vt
 glo. sentit in prædicta regul. & etiã in. 49.
 & 50. & fere in omnibus regulis non dandis.

6 II. infertur, † quod indulgentiæ datæ instar
 aliarum videntur valere in foro conscien-
 tiæ, etiam ante literarum expeditionē, at-
 tento iure cōmuni, non obstante illa regu-
 la, nisi aliquid noui adiecerit in suis Iulius
 tertius: quarum copia mihi nondum con-
 tigit, saltem quoad illa, quæ vero simile est
 Papam concessurum fuisse in specie. Quo-

7 niam omnis gratia † simulac signatur, per
 festā est, & valet. c. Institutionis. 25. q. 2. &
 Clem. Dudum. §. Nos enim. de sepult. cum
 alijs, quæ in repet. c. Accepta. opposit. §. n.
 29. vtiliter dixi, & citavi. III. infertur, quod

8 sublati † indulgentijs alicuius ecclesiæ, hos

pitalis, ordinis, vel societatis, non censerentur sublata indulgentiæ cōcessæ alij instar earū. Sicut priuilegia concessa Academia Aurelianensi instar priuilegioꝝ Tholossa noſcuntur non tollerentur: licet Academia Tholossina perderet sua, secundum Bald. receptum in l. Omnia, C. de episc. & cleri. col. 2. Quoniam eiusmodi indulgentiæ nō pendunt ab alijs quoad conseruationē: sed quoad productionē. Quod alijs verbis obscurioribus id dixit Bald. ibidem distinguendo, an pendeant in essendo, an in fiendo.

Illud intertur, quæstiois esse hodie magna, an idem sit dicendum, † posteaquam Paulus tertius quandam moderationem promulgauit, qua motu proprio, saltē certas indulgentias instar aliarum concessas restrinxit: eamq; omnibus literis super fraternitate sacrosancti corporis Domini expediendis inseri iussit, ut quotidie inseruntur. Quam forte in fine huius repetitionis ad utilitatem communem inseram: & hanc quæstionē, si per tēpus licuerit, tangam.

XXVII. Notabile, quod potestas dispensandi, & commutandi uota dif

ferunt, & quod altera suspēsa, uel cō-
cessa: altera non suspenditur, uel con-
ceditur, &c.

SVMMARIA.

Voti dispensatio, & cōmutatio differūt, in quo
n. 2. et altera suspēsa, altera nō suspenditur.

3. nec altera cōcessa, altera cōceditur n. 4.

Quod malè aliquot cōfessarij aduertūt. n. 7.

5. Dispensandi actus adiosus, potestas non.

6. Argumentum à maiori negato ad minus
negatum, & ab equiparatis quando valet.

XXVII. Principaliter noto illud verbum
commutandi .d. Extrauag. 4. in. 24. non
trāscripta, ad hoc, quod suspēsa, & vel data
potestate cōmutandi vota, nō cēsetur sus-
pēsa, vel data potestas super illis dispēsan-
di, neq; econtrario. Pro diuersis emm hic
ponuntur illæ duæ potestates: & à diuersis
non fit illatio. l. Papinianus exuli. ff. de ma-
nor. c. 2. de translat. prælat. Et lōge differūt
commutare votum, & dispensare super eo,
vt sensit glo. verb. Absolui. c. Quāto. de iure
iur. vbi latè probauimus, post utrūq; Tho-

in. 2. Sec. q. 88. art. 12. † ea præsertim ratione,
 quòd dispensatio materiã voti, & vinculũ
 tollit, arg. §. Nisi rigor, sub. c. Requiris. i. q. 7.
 Cõmutatio verò solũ mutat materiã eius:
 nõ autẽ tollit vinculũ. Et dispensatio fieri
 nõ potest, nisi ob impedimentũ voto adim-
 plendo repugnãs: cõmutatio autẽ sic, etiam
 ob bonitatẽ maiorẽ rei, in quã fit, vt elegan-
 ter declarat Tho. à Vio in. d. art. 12. & nos in
 d. c. Quãto. mōstrauimus.

Ex quo infertur, † quòd si hæc Extr. solũ
 suspēdisset facultatẽ cõmutandi, vt ipse sus-
 picatus fui, & dixi in quadã prælectione
 ob literã, quã habeo vitiatã, nõ fuisset sus-
 pēsa dispēlãdi potestas. Tũ, quia lōge sunt
 diuersã, vt dixi. Tũ, quia sicut cõcessio pote-
 statis dispēlãdi est fauorabilis, iuxta glo.
 sing. Clem. i. de offi. vicar. † licet ipsa dispē-
 latio, sicut actus dispēlãdi sit odiosus. c. 1.
 & 2. de filijs presb. lib. 6. Ita p cõtrariũ vide-
 tur odiosa sublatio ptãtis ad cõmutãdũ, vel
 dispēlãdũ, eo saltẽ respectu, quòd est cõtra-
 ria iuri cõmuni cõtẽto in regula. Decet. de
 reg. iur. lib. 6. et per cõsecutionẽ, de vna re
 ad aliã nõ esset extēdēda, arg. l. Cũ quidã. ff.
 de liber. & posth. & c. Odiã. de reg. iur. li. 6.

Hæc tamen ratio, quæ cuidam viro docto
placebat, non est necessaria. † Quoniam me-
tiam potestatum harum altera cōcessa, ni-
videtur concessa altera: licet concessio sit
favorabilis, & non restringibilis, per præ-
dicta.

Contra tamen hanc cōclusionem facit
quòd plus est dispensare, quàm commuta-
re, per supradicta: Ergo, si per hanc suspen-
sionem tollitur potestas commutandi, tol-
litur quoque potestas dispensandi. Quis
cui non licet minus, non debet quod plus
est licere, arg. c. Cui plus. de reg. iur. lib. 6.
l. Non debet. c. i. ff. eo. II. contra præd-

icta facit, quòd † dispositum in vno æquipa-
ratorum, censetur dispositum in altero.
Et tantum. ff. de seruo corrupt. adiuncta
Si quis seruo. C. de furt. & est glo. penult.
c. Si postquã. de electio. lib. 6. putata singu-
lari à Panor. in. c. 1. col. 4. de mut. petitio. & alibi
alibi: quæ tamẽ similem habet in d. l. Si quis
seruo. & in. c. Miramur. de tempor. ordi-
natio. & in. c. De multa. §. In eadem. de pre-
ben. & in Clem. 1. verb. Sacerdotij, de offi-
vicarij: Ad horũ tamen prius respõde-
tũc demũ videri negari, quod est maius

cui negatur id, quod est minus, quando eadem ratio vtriusque negationem persuadet: alias nō, vt probat. c. i. de tornea. adiungit glo. & glo. recepta in. d. regul. Cui plus. In commutatione autem, & dispensatione voti non est eadem ratio. Tum, quia multi sunt, qui discernunt, an sit iusta causa dispensandi, qui nesciūt discernere rē iustā, in quā cōmutent. Tum, quia qui potestatem cōmutandi habet, potest arbitrari eleemosynas, in quas commutet, quasque sibi colligat: quod habens solum potestatem dispensandi nō potest. Itaque est, cui credi potest dispensatio, & non commutatio.

Ad posterius autem nego, commutationem, & dispensationē parificari à iure simpliciter, per supradicta.

Infertur, male facere multos confessorios, qui per literas Apostolicas, siue bullas solum potestatem cōmutandi vota facientes, solent super eis dispensare, vel mutare votum de vna re bona in minus bonā. Quod fieri nequit, sine aliqua dispensatione, vt super. d. glo. d. c. Quanto. latius declaro.

7

XXVIII. Notabile, quod annus iobeleus suspendit quinque, quæ ampli-
antur octo modis, & angustantur
quinque, cū multis quotidianis illatis.

SUMMARIA.

1. Iobeleus annus quinque suspendit, quæ ampliatur 8. modis. n. 2. & angustatur quinque, n. 3.
3. Facultas faciendi, & præceptum differunt.
4. Pape & Apost. Sedis, placitum differre.
5. Confratria à phratris græco, non à fraternitate.
6. Articulus mortis ab alio tempore differt.
7. Papa priuilegia etiam remuneratoria, vel pretio data interdum reuocat.
8. Incerta restituenda duplicia.
9. Cōfessariū deputādi potestas, sine facultate absoluēdi à reseruat. Pape hic nō suspensa.
10. Factum cum qualitate vetitum non vetatur sine illa, nec pulsus à maiori pellitur à minori. n. 11.
12. Argumentum à remoto genere ad speciem validum.

- 13 Indulgentijs, et alijs priuilegijs collegioru, vniuersitatu, &c. suspēsis, nō suspēdi singularit, nec habentiū confessionariū, et bullas. n. 20.
- 14 Vniuersitas, & ciuitas aliud, quā singularēs ciues, uel collegia.
- 15 Moritur nūquā vniuersitas, vt singularis.
- 16 Absoluendi à reseruatis episcopo facultas nō suspenditur hic, etiā à Papa facta. n. 7. nec absoluendi à reseruatis Papæ nūcio, prout est talis facta. n. 18.
- 19 Legatus est ordinarius extraordinariē.
- 20 Indultum edendi oua, lactantia, habendi alia, &c. hic non suspendi.
- 21 Lex non continet, quæ verba eius non continent, & quæ ad similia extendatur. n. 24.
- 22 Extendi non debet à iure exorbitans.
- 23 Intellectus nouus. c. Cum dilecta. de confir. & util. vel inutil. et Extr. Quæ admodū. n. 26.
- 24 Indulgentiarum suspensio Extr. Quæ admodum. etiam ad alios annos, quā iobelei extēdi, latē probatur, nec legi reuocatā. n. 31.
- 25 sed coniicitur reuocata, vel modificata. n. 32.

- 28 *Beneplacitum Papæ, vel iudicis, ut durat.*
 29 *Iobeleum ante annum conditâ Extrauag.
 Quemadmodum, mensibus. 16.*
 30 *Indulgentiarum quasi prodigus Sixtus. 4.*
 33 *Iobeleum annum limitare omnes indulgen-
 tias, facultates, &c.*

XXVIII. Principaliter noto illa verba omnes, & singulas, & cætera, vsque ad verbum, suspendimus, ad hoc, quod quinque tantum [†] suspenduntur per hanc Extrauag. Primum indulgentiæ plenariæ. Secundum commutatio votorum. Tertium potestas dispensandi super eis. Quartum potestas dispensandi, vel componendi super malè ablatiis incertis, vel ea certo modo remittendi. Quintum potestas deputandi confessores, cum potestate absoluedi, etiam in casibus Apostolicæ Sedi reseruatis. Amplificatur autem suspensio horum quinque, & angustatur multis modis, qui ex litera colliguntur. Ampliatur quidem primo, ut procedat quocunque nomine vocentur, gratiæ in hoc factæ, siue facultates, siue cōcessionēs, siue indulta. Licet enim [†] alias concel-

si facultatis faciendi aliquid a præcepto
 faciendi illud plurimū differat, vt habetur
 in. c. Cum aliquibus. de rescript. lib. 6. &
 annotatur per Doctor. præsertim per Pa-
 nor. & Felin. in. c. Licet. de offic. ord. hic ta-
 men nihil refert. Licet item indulta, quæ
 frequenter ob remunerationem beneficij,
 vel obsequij præteriti, præsentis, vel futuri
 solent concedi, ab alijs liberaliter cōcessis
 differre soleant, iuxta ea, quæ Andr. Sicul.
 Aret. & Felin. scribūt in c. Nouit. de iudi.
 tamen quoad hoc nihil videntur differre.
 Secundo ampliatur, vt procedant, siue sint
 cōcessa ab ipso Sytso nomine proprio, vel
 nomine sedis Apostolicæ, quæ alias longe
 differunt, iuxta. c. Si gratiosa. de rescript.
 li. 6. & notata in c. Quoniã abbas. de offic.
 deleg. siue ab alio eorum autoritate: puta
 legato Apostolico, qui haberet potesta-
 tem dandi autoritate Apostolica faculta-
 te aliquibus faciendi aliquod prædictorū.
 Hoc enim etiam mihi comprehendūt illa
 verba: vel illius autoritate, arg. c. Hi qui,
 & c. Si apostolicæ Sedis. de præb. li. 6. licet
 etiam cōprehēdāt successores Sixti, vt in. 7
 ampliatione dicā. Tertio ampliatur prædi-

- Et horum suspensio etiam si concessa fuerint ad fouendum hospitalia per illa verba: quibuscunque ecclesijs, monasterijs, hospitalibus, & pijs locis. Quauis alias inter hospitalia, & alia beneficia differentia ponatur non minima, Clement. Per literas. de præbend. vel ad fauendum fraternitatibus, quæ per multa priuilegia eis priuatim concessa sunt valde munita.
- 5 Quas confratrias rectius appelles, [†] à verbo, phratria, quod conuenticulum, vel pagum eorum, qui vno puteo communi vituntur, significat: & non à voce, frater, vel fraternitas, secundum Bud. in .b. i. ff. de offic. quæstor. Quarto ampliatur, vt comprehendat tam perpetua, quam temporaria: licet inter ea in alijs dispositionibus magna soleat esse differentia cap. final. de rescript. lib. 6. Clemēt. i. de offic. vicar. ad iuncto cap. Cum ex eo. de electio. lib. 6.
- 6 Quinto ampliatur, vt comprehendat omnia prædicta, siue data sint, [†] vt in articulo tantum mortis profint, siue etiam, vt alio tempore vitæ: licet in his alias magna soleat esse differentia, iuxta capit. Si quis suadente. 17. q. 4. & tradita per nos in. c.

primo, in princip. n. 73. de poenitē. dist. 6.
 Sexto ampliatur, vt comprehendat omnia
 indulta quouis modo, aut quauis cau-
 sa quomodolibet concessa, † & per con-
 sequutionem, mea sententia, etiam con-
 cessa ob remunerationem: licet secundum
 And. Sicul. Aretin. & Felin. in. c. Nouit. de
 iud. reuocari nequeant regulariter, postea-
 quam sunt accepta. Illa item, quæ precio
 aliquo interueniente, siue nomine compo-
 sitionis, siue alio fuerint concessa: licet regu-
 lariter reuocari nequeant, secundum Bal-
 dum in. l. Qui se patris. col. ii. C. vnde liber.
 & Deci. conf. 292. col. 3. Omnia enim hæc ar-
 bitror esse suspensa. Quoniã iusta de cau-
 sa possunt ea tolli, quanto magis suspendi,
 secundum prædictos. Sicut & princeps, li-
 cet regulariter contra suum cōtractum ve-
 nire nequeat, iuxta cap. i. de probat. potest
 tamen iusta de causa, secundum omnes,
 præsertim Baldum in. l. final. ff. de senat.
 & Felin. in. d. c. i. n. 6. de probat. Faciūt an-
 notata in. c. Quæ in ecclesiarū. de constit.
 Causam autem id faciendi iustam in pro-
 posito nostro interuenire nemo est, qui ne-
 get. Septimo ampliatur, vt cōprehendat tā

concedenda, quã cõcessa, licet regulariter
 Iex solũ futura respicere, soleat. c. 2. & c. fi.
 de constit. Octauo ampliatur, vt hæc sus-
 pensio non solum durauerit durante vita
 Sixti: sed etiam postea. Quoniam nõ sus-
 pendit solum vsque ad beneplacitum suũ:
 sed etiam vsque ad beneplacitũ Sedis Apo-
 stolice. Et constat quod licet beneplacitum
 Roma. ponti. cesset morte ipsius: non tamẽ
 beneplacitum Sedis Apostolicæ, vt est tex.
 omnium totius iuris optimus, reddens ra-
 tionẽ huius, in. c. Si gratiosa. de refer. lib. 6.

Angustatur autem, & restringitur sus-
 pensio prædicta, vt non comprehendat in-
 dulgentias, quæ non sunt plenæ, siue plena-
 riæ, per ea quæ dicta sunt in notab. 25. Secũ-
 do angustatur, † ne comprehendat faculta-
 tem remittendi, dispensandi, componendi
 super rebus incertis restituendis non male,
 neq; illicito modo ablatiis. Quoniã alia sũt
 incerta restituenda malo, & illicito modo
 quæ sita: aliabene, vel licito modo habita, vt
 in not. 2. c. Cũ sit. 2. de iudæis ostẽdo. Et solũ
 hic suspeditur † facultas dispensandi super
 male ablatiis, & illicito modo quæ sitis. Ter-
 tio angustatur, ne cõprehẽdat facultatẽ de

putandi cōfessarios, sine potestate absoluēdi
 in casibus Sedi Apostol. reseruatis. Tū quia
 hic tantum suspenditur facultas deputādi
 confessarios cum illa potestate: & aliud est
 hoc, & aliud facultas deputādi, sine illa. Et
 hæc suspensio, quæ est odiosa, quia cōtra re-
 gulam. c. Decet. de regul. iur. lib. 6. nō debet
 extendi de alio ad aliud, præsertim, vbi nō
 est eadē ratio, vt hic, arg. c. Odiā. de regul.
 iur. li. 6. l. Cum, quidam. ff. de liber. & posth. 10
 ¶ Tum, quia cui prohibetur factum quali-
 ficatum, non censetur ob id prohibitum fa-
 ctum simpliciter: vt prohibitus ius dicere
 extra territorium, vel diebus feriatis, aut
 locis sacris, non est prohibitus ius dicere. l.
 final. ff. de iuris. omni iud. c. 2. de cōstit. li. 6.
 c. final. de fer. c. Decet. de imuni. eccles. li. 6. 3
 Neque repulsus a petitione, qua peteret, ali-
 quid actione reuēdicationis: eo quod esset
 factus dominus eius, per traditionē Gaij,
 censetur repulsus a petitione, qua pete-
 ret idem, quasi suum actione publiciana
 quæsitā ei, per illam traditionem, secundū
 Cyn. receptū, in. l. 2. C. de probat. arg. illius
 legis. Neque repulsus ab accusatione adul-
 terij cum Titio facti, repellitur ab accusan-

do adulterij cū alio admissi. l. Denuntiaste. §. Quid tamen. ff. de adult. Neque repulsus ab accusatione percussione cum sanguinis effusione, aut cum armis videtur repulsus ab accusando percussione simpliciter proposita, secundum mentem Cyn. vbi supra: & mentem Bartol. in. d. §. Quid tamē.

11 Denique repulsus à maiori non censetur repulsus à minori. c. Cum in cunctis. de electio. in princi. & §. Inferiora. Clem. Generalem. de ætat. & qual. c. 1. & 2. de fil. presb. lib. 6. Ergo prohibitus, repulsus, & suspensus à potestate deputandi confessarios, cū facultate absoluēdi à reseruatis Papæ, quæ est factum qualitate grandi qualificatum, & maius, quàm factum sine illa, per se sumptum, nō censetur repulsus, suspensus, prohibitusue à facultate deputandi confessarios, sine illa. Tum, quia licet à quoēque remouetur genus, quælibet eius species remota videtur, iuxta. l. Si causa cognita. cū glo. penult. C. de trāsactio. c. fin. de pact. & tradita per Bald. in. l. Conuēticolā. col. 2. C. de epis. & cleri. Nō tamen à quo remouetur species, remouetur genus. c. Quæadmodū. de iurciur. §. 1. Licet enim. consequatur:

Non est animal: Ergo nō est homo. Non tamē cōsequitur: Nō est homo: Ergo non est animal. Cū igitur hic remoueat species, & nō genus, sequitur, quōd ea remota non cōsequitur remotū genus. Et ita, quōd licet, si simpliciter suspēsa fuisset potestas deputādi cōfessarios, suspēsa fuisset potestas deputandi eos, cū illa, vel illa facultate: Nō tñ suspēsa potestate deputādi cū illa vel illa facultate cōsequitur suspēsa potestas deputādi cū alia.

Quarto angustatur, ne comprehendat facultates alias, quā a sede Apostolica, vel eius auctoritate concessas. Sixtus enim hic solum suspendit facultates concessas a se, vel a Sede Apostolica, vel eius auctoritate: non ergo alio modo concessas, arg. prædict. in. 3. restrict. Quinto angustatur, ne comprehendat facultates singularibus personis concessas. Quoniā hic solū suspēduntur concessæ ecclesijs, monasterijs, hospitalibus, pijs locis, & vniuersitatibus, & fraternitatibus, siue cōfratris: at nihil horū est singularis persona. Si enim aliquod horum esset singularis persona, maximē esset vniuersitas, vel fraternitas, quæ ex personis cōstāt: sed hoc est falsū: quia aliud est vniuersitas,

& collegium: & aliud singuli collegij, vel
 vniuersitatis, vt elegāter dixit Ludouic. Ro-
 ma. cōsil. 400. Queritur. Libertus enim col-
 legij, vel vniuersitatis non est singularum
 personarum eius. l. Sed si hæc. §. Qui manu-
 mittitur. ff. de in ius vocan. c. Episcopus. §.
 Qui manumittitur. 12. q. 2. Nec bona vni-
 uersitatis sunt bona singulorum. l. In tan-
 tum. §. Vniuersitatis. ff. de rer. diuis. Et ali-
 ud est ciuis, & aliud ciuitas, vt probat. §. l.
 Conuenticula. alias. Conuenticulas. mea-
 sententia, vitiose. de pac. iur. firmat. in v-
 sib. feud. Et pacta conuenta inter regē Un-
 gariæ, & communitatem Venetorum non
 constringunt ciues Venetos singulos, vt
 pulchrè consuluit Petrus ab Ancharr. con-
 sil. 204. Et interdicta i ciuitate, non censentur
 interdicti ciues: qui extra illā ciuitatē
 sacra audire possunt. c. Si sententia. de sen-
 ten. excōmunic. lib. 6. Et licet interdictum
 populo, singuli de populo censeantur interd-
 dicti, per illud cap. id tamen non est ideo,
 quia singuli de populo sint populus: sed
 quia alioqui id interdictum esset inane,
 vt contextus ipse habet. Sicut & interd-
 icta ciuitate censentur interdicta suburbia.

c. Si ciuitas. eod. tit. lib. 6. non quia suburbia
sint pars vrbis: sed ne id interdictū sit ina-
ne. Cum ergo suspensio facultatum colle-
gijs concessa non sit futura inanis, licet fa-
cultates singularibus concessæ non censeā-
tur suspensæ, cōsequitur propositū. s. quod
priuilegia, de quibus hic, cōcessa collegijs,
& vniuersitatibus licet suspēdantur: nō ta-
men censebuntur suspensa concessa singu-
laribus illorum collegiorum. Faciunt mul-
ta, quæ adduxit Felin. in. c. Eam te. de ref-
cript. n. 14. probantia aliud esse capitulum,
aliud singulos capituli: & Deci. consil. 286.
Vissis. Stringit illud Ioan. And. in. c. Per in-
quisitionem. de electio. s. pendente inqui-
sitione super delicto contra collegium, vel
capitulum, posse promoueri singulos eius,
si non erant in inquisitione nominati. Cur
ergo suspensio facultatis collegij collega-
rum facultates suspendet? Adde, quod inhi-
bita vniuersitate ne conferat beneficiū ali-
quod, non censebuntur inhibiti singulares e-
ius, arg. c. Cum in illis. §. final. de præbend.
lib. 6. Denique facit, quod non est tanta ra-
tio suspendendi facultates concessas singu-
lis, sicut concessas collegijs, & vniuersitati

- 15 bus. † Quoniam ob singularium facultates pauciores, & breviori tempore retrahentur ab adeunda Roma ob iobeleum, quam ob collegiorum, & vniuersitatum facultates. Quandoquidē singuli pauciores sunt, & moriantur; vniuersi verò plures, & sunt perpetui. l. Proponebatur. ff. de iud. & .7. q. 1. c. Denique. vbi glo. Ex hoc notabili amplificato, & angustato, vt supra, infertur primo, rectē me respondisse hoc anno eum, cui erat facultas deputandi confessarios, etiam cum facultate absoluedi à reseruatīs Papæ, posse deputare hoc anno confessarios, sine illa, per dicta in tertia restrictione. II. infertur, rectē me respondisse, † facultates, quas multi habent absoluendi à peccatis episcopis reseruatīs, factas ab ipsis episcopis, vel à legatis Papæ non suspendi: quia non sunt autoritate Apostolica factæ, † neque factæ ab ipso Papa: quia non sunt de reseruatīs Papæ. III. item rectē me respondisse † facultates, quas nūcius Apostol. quatenus est legatus, fecit, etiam de reseruatīs Papæ: qualis est absolutio ab excomunicatione. c. Si quis suadente. 17. q. 4, à qua ipse absoluere

potest. c. Excommunicatis. de offic. legat.
 & c. Ad eminentiã. de sentent. excommu-
 nic. non suspendi: quia & illæ conceduntur
 autoritate ordinaria, arg. c. Hi qui. & c. Si
 Apostolicæ Sedis de præbend. lib. 6. Quia
 licet legatus [†] autoritate Apostolica sit ef-
 fectus legatus: ea tamen, quæ facit, vt lega-
 tus autoritate ordinaria facit: quia est or-
 dinarius. c. 2. de offic. legat. lib. 6. quamvis
 extraordinario modo inductus, iuxta glo.
 singul. Clement. 2. de offic. ordin. Faculta-
 tes autem datas ab eo virtute specialium
 facultatum à Papa ei concessarum essent
 suspensæ. Quia illæ autoritate Sedis Apo-
 stolicæ dantur: & ita in dicta Extrauagan.
 comprehenduntur, vt in ampliacione secū-
 da diximus. III. inferitur, verum [†] esse
 id, quod interrogatus satis superque cun-
 ctabundus tandem multis respondi. Nem-
 pe, diplomata illa, quæ vocant confessiona-
 lia singularibus personis concessa, non esse
 suspensæ quoad hæc quinque, neq; quoad ali-
 quod eorū, quominus vti possint personæ
 in eis expressæ, vel expressæ ante hunc an-
 num per expressas in eis habentes ad id
 facultatem: Imò neque bullas redēptionis

19

20

21

22

Si
uere

captiuorū, misericordiæ, cruciatæ, vel aliæ
 similes ante hūc annum acceptæ. Quoniã
 primo & irrefragabiliter per hanc Extra-
 uag. non suspenditur aliquid horū quinque
 singularibus personis concessum, vt in. s. re-
 strictione probatum est: At per confessio-
 nalia, & bullas prædictas hæc quinque, vel
 aliquod eorum singularibus personis con-
 cedūtur: Ergo per hanc Extrauag. ea non
 sunt suspensa. Secundo facit, quod nihil re-
 fert an Papa immediate, & absolute conce-
 dat alicui aliquid, vel mediate, & sub cōdi-
 tione ad vtendum eo post adimpletã con-
 ditionem, & mediatam cōcessionem. c. Si
 pro te. de rescript. lib. 6. & gl. memorabilis
 magna. c. Si soli. de concess. præb. eo. lib. &
 c. Si Apostolice. de præb. lib. 6. Sed in. 4. re-
 strictione late est conclusum nihil eorum,
 quæ papa singularibus personis absolute,
 & immediate concessisset, per hanc Extr.
 suspendi: Ergo neq; quicquã eorū, quæ me-
 diate per alium, vel sub aliqua cōditione
 cōcessisset. At omnibus prædictis, vel im-
 mediate & absolute Papa cōcessit, vel me-
 diate, & sub conditione, que ante hunc an-
 num fuit adimpleta: Ergo cōcessa eis ab eo

per hanc Extrauag. non suspenduntur.

V. infertur, non suspendi per hanc Extrauagā. facultatem edendi oua, & ex lacte confecta, quæ vulgus, lacticia, Celsus vero lib. 2. cap. 28. lactantia appellat, in per vigilijs festorū, & in quadragesima, neque facultatem habēdi altare portatile: neque facultatem audiendi missam tēpore interdicti: neque facultatem accipiēdi coenaculum, quam collationem, vocamus, paulo ampliolem solita. neque aliqua alia, præter hæc quinque. Primo quidem, quod cui verba legis non conueniunt, neque decisio conuenire potest. l. 4. §. Toties. ff. de dāno infect. & ibi annotauit Bart. & Paulus. c. Indemnitatibus. §. Supradicta. de electio. lib. 6. quod iuris optimū dixit Felin. in. c. Nonnulli. col. 31. de rescript. Deinde, quod exceptio firmat regulam. c. Quoniam. de coniugio. leprof. c. Dominus. 32. q. 7. l. Quæ situm. §. Denique alias. Idem respondit. ff. de fund. instru. Ad hæc, quod gloss. memorab. verbo. Inquisitionis. c. In fidei fauore. de electio lib. 6. habet, quod c. Illud permit tens, vt in causa inquisitionis hæreicos testes alioqui non idonei admittantur, non

23 habet locum in accusatione eiusdem criminis. Et glo. celebris, & singularis, secundum aliquos. c. Quæ à iure. de reg. iur. lib. 6. quæ tamen similem habet in. c. Constitutione de regul. lib. 6. & in Clemen. Dudum. de sepult. verb. De iure: habet prædicta Clemen. Dudum, quæ loquitur de prædicatoribus, & minor. non esse locum in Carmelitis, & heremitis. S. August. Quod intelligendum est attento iure. Quauis hodie per privilegia peculiaris sit locus, vt annotauit Cardinal. in. d. Clem. Dudum. versic. Ab olim. q. 8. Et tex. qui confirmat has glossas in. d. c. Constitutionem. de regul. lib. 6. adiuncta glo. habet: constitutioni, quæ infirmitatem professionem prædicatorum, & minorum ante certum tempus factam, non esse locum in alijs mendicantium ordinibus. Et Ludo. Roma. consil. 337. col. pen. dixit, quòd ex tante regula, quòd omnis expectans publicet intra certum tempus acceptationem beneficij in ecclesia, cuius est illud, præter Romæ morantes, quibus permittitur publicare in audientia cõtradictarum curiæ Romanæ nõ satisfacit is, qui publicat eam in audientia concilij generalis alibi coacti.

Facit, quod adēpta vna re legata, non cen-
setur adēpta alia, nisi essent indiuisibiliter
annexa. l. i. adiuncta glo. ff. de adim. legat.
Et quod adēptio totius, vel partis faculta-
tis cōcessa à principe odiosa videtur: & cō-
tra c. Decet. de reg. iur. lib. 6. Deniq; facit,
quod ratio suspēdēdi hęc quinq; nō suadet
aliorū suspēsiōnē. Nā ratio suspēdēdi hęc
fuit, ne Christi fideles à visitatione eccle-
siarū Romanæ vr̄bis, & ab agnitione Papæ
in ecclesiæ Christianæ principē retraherē-
tur. Et singula horū quinq; habēt aliquatā
vim notabile retrahendi ab hac peregrina-
tione, quantā cætera nō habēt. VI. infer-
tur ex hoc proximē dicto, nō obstare huic
corollario, quod casus exceptus à regula ob-
rationis similitudinē extenditur. c. Cū di-
lecta. de cōfir. vtil. vel inutil. etiā si casui ex-
cepto adderetur dictio exclusiua, tantū, vel
solum. l. His solis. C. de reuoc. donat. adiun-
ctā glo. facit. §. Aliud quoque capitulū. Au-
then. Vt cū. de appel. agnos. collat. s. & Au-
thē. Nō liceat. C. de liber. præter. adiuncto
dicto Guliel. de Cun. cū his, quæ latè addit
loh. Lup. in repet. rubr. §. 16. n. s. de donat.
inter vir. & vxor. Imò & statutū conforme

iuricomuni loquens de vno casu extenditur ad alium ei simile, per. c. Ad audientiam. de cleri. non residenti. vbi hoc annotauit Panor. Infertur, inquam, ex ratione predicta non obstare hoc corollario predicto: quia non est eadem ratio de alijs. Responderi etiam posset noue [†] adductis in argumento locum esse, quando legislator ideo de aliquibus expressit: quia vel erant frequentiora: vel quia tunc alia verisimiliter non occurrerunt: In casu autem nostro videbat Papa p diplomata Apostolica passim concedi alias multas facultates vltra has quinque hic expressas: E quibus tamen solas has easdemq; restrictas, quas suspenderet, delegit, aperte per id significans: nolle se alias suspendere. Quæ noua cõsideratio plurimũ iuuat ad soluenda contraria, que opponi solent dicto cap. Cum dilecta. & ad nouam eius declarationem. VII. inferri [†] videri potest alicui id, quod quidam doctor doctus respondebat. f. per hanc Extr. solum suspensas gratias Sixti: non autem aliorum põtificum Roma. prædecessorũ, vel successorum suorũ. Quoniam de solis suis tantũ loqui videtur ibi: a nobis, vel ead.

Sede, &c. Sed contrarium videtur verius:
Tum, quia superius narrauit se moueri ad
hanc suspensionem faciendam ob effusio-
nem gratiarum a se, Paulo, & ab alijs præ-
decessoribus suis concessam. Tum, quia nõ
solum dicit a nobis: sed etiam ab eadẽ sede.
Et non solum ab eadẽ Sede: sed etiam, vel
eius authoritate. Et non solum ait, cõcessa:
sed etiam concedẽda. Sic enim habet: A no-
bis, vel ead. Sede vel illius authoritate con-
cessa, vel in posterum forsitam concedẽda.
Omnes autem gratiæ huiusmodi quorun-
cunque Romã. Ponti. sunt gratiæ cõcessæ,
vel concedendæ a Syxto, vel a Sede aposto-
lica, vel authoritate eius. Omnia enim quæ
Roma. Ponti. facit, vt Roma. Põti. licet nõ
faciat nomine. S. Apostol. authoritate ta-
men eius facit. Nam etiã in casu illiusmet
c. Si gratiosæ. facultas retinendi beneficiũ
facta episcopo promotõ a Rom. Ponti. ad
beneplacitum suum: licet dici posset perso-
nalis, & nõ facta ab ipsa sede: sed præfecto
ipsi sedi: Tamen nemo negare potest illam
esse factam authoritate ipsius Sedis: Ergo
omnes huiusmodi gratiæ factæ a Sixto, &
præcessoribus, & successoribus eius veredi

centur facta a Sixto, vel ab ead. Sede, vel eius autoritate. Quod, mea quidem sententia, firmiter probatum est. VIII. inferri videtur conclusio mirabilis. scilicet omnes indulgentias plenarias, & alia quatuor hic expressa non solum esse suspensa, quoad annum iohanneum: sed etiam quoad omne aliud tempus. Primo quidem, quod per hanc Extravag. facta fuit suspensio eorum usque ad beneplacitum Sed. Apost. quod constat durare usque ad expressam reuocationem, nec morte Papae expirare. c. Si gratiosa. de rescript. lib. 6. Et licet de morte Sixti constet: nullibi tamen constat de reuocatione ab eo facta. II. quod licet poena successiva, sine praefinitione temporis apposita decennio finiatur regulariter, per tex. singul. l. Sine praefinitione. ff. de poen. non tamen, quando imponitur usque ad beneplacitam iudicantis. Quia tunc durat, usque ad mortem, vel usque ad expressam reuocationem eius: & minus cum imponitur usque ad beneplacitum officij, cuius ratione iudicatur. Quia tunc durat usque ad reuocationem expressam, nec morte imponentis finitur, secundum Bart. in l. Centessimis. §. fin. ff. de verb. coniter rece

ptum, qui per d. c. Si gratiosa. ait, quod exilium, vel relegatio facta vsque ad beneplacitum iudicis relegantis, vel exulem faciētis, morte illius reuocatur: & facta vsq; ad beneplacitum officij sui non reuocatur, per eius mortē: minus ergo suspētio hęc facta a Sixto non solū vsque ad beneplacitū suū: sed etiam. S. Apostolicæ non fuit reuocata per mortē Sixti. At de alia reuocatione expressa nullibi constat: Ergo. III. quod hęc Extrauag. nullū verbū habet, quo significetur, hanc suspensionē solum fuisse factam pro āno iobeleo tantum. Quia simpliciter facta fuit vsque ad beneplacitū suspendentis, & S. Apostol. III. & neruose quidē, qđ vel oportet concedere nihil suspendi, per hanc Extrauag. hoc anno iobeleo, vel suspendi etiā alijs annis. Nam aut reuocata est hęc Extr. aut non. Si est reuocata nihil suspendit hoc anno: si non est reuocata suspendit etiā alijs annis: Ergo cum omnes dicamus per hanc Extrauag. suspensa esse hoc anno iobeleo omnia illa quinque hic expressa: consequitur suspensa etiam esse quoad alios ānos. V. quod nihiliuat respōdere, quod mens Sixti fuit solū suspendere

quoad annū iobeletū tantū: eo quod tantum
 videtur voluisse præcauere, ne eo anno cei-
 sarent fideles a visitanda Roma: teo quod
 hæc quinque in suis terris, vel prope eas in-
 uenirēt. Non, inquam, hoc iuuat. Quoniā
 spes certa habēdi hæc quinque paulo ante
 initium anni iobeletū, & statim post finem
 eius plurimū retrahit homines ab adeūda
 Roma, vt palam est. Multi enim, qui nō a-
 dierūt hoc anno adijssent Romā, si aliquot
 annis ante hūc nullam potuissēt acquirere
 indulgentiam plenariam, neque aliquot a-
 lijs post eum lapsuris quærere possent, vt
 palā est. VI. quia hæc Extrauag. facta fuit
 ante annum iobeletū. s. cal. Septem. anni
 1543. & ita sedecim mensibus ante annū
 iobeletū, qui fuit anno. 1575. vt ex eius fi-
 ne apparet: et nemo diceret, per ea nō fuisse
 suspensa hæc quinque ante initium anni io-
 beletū: ergo pari ratione confiteri debet sus-
 pensa mansisse post illū annū, vsque ad re-
 uocationē: Ergo propositum. VII. adiutat
 nos, quod autor compēdij priuil. ordin. in
 verb. indulgētia ait, in quadam tabula an-
 tiqua contineri, quod. d. Syxtus. 4. ad pre-
 ces cuiusdam fratris indulsit, ne qui yadūt

ad consequendas indulgentias suspensas, ignorantibus eas esse suspensas, in censuras illas incurrant. Per quod etiā significatur quod hæc suspensio etiā post annū iobeleū durasset. VIII. facit quod Syxtus [†] omnium iudicio fuit nimius in concedendis indulgentijs. Quod etiam ipsemet significat in. d. extrauag. versic. Verū. ibi: Ne propter indulgentiarum a nobis. &c. concessarum huiusmodi effusionem, arg. glo. in verbo. Effusione. c. Cum illorū. de sent. exc. &c. Reuertimini. 16. q. 1. Et in extr. Et si dominicæ. ibi: ob multitudinem facultatum per nos & auctoritatem nostram concessarum. Et ideo hac occasione accepta voluit forte mederi suæ prodigalitati: quod & fecit.

HUNC articulum propter [†] eius difficultatem, & periculum ex eius solutione imminens nec in cathedra publice, necque extra eā priuatim hactenus proposui: nec decidissem antequā id lucis, quod Roma expecto mihi aduenisset: nisi quia iam declinat annus iobeleus, & tota fere relectio hæc est impressa, & instare incipiūt prælectiones in sequētis anni, quibus oeciū amplius vacandi huic rei tolletur. Quod

autem iuri consonatius esse nunc occurrit
 est primū quidem, per hanc extrauag. factam
 etiam fuisse suspensionem omnium horū
 quinque, nō solum quoad annum iobeleū:
 sed etiam quoad omnes alios, vt argumētari
 prædicta irrefragabiliter probant. Secūdo
 eam durasse donec expresse reuocaretur,
 vt etiam argumenta probant. Tertio nul-
 libi me vnquam vidisse, legisse, neque au-
 disse vllam huius suspensionis reuocatio-
 nem expressam: mirarique me plurimū,
 quod nec Francisc. Pavi. qui illam prodidit,
 neq; aliquis alius, quē viderim, ea de re vl-
 lam mentionem faciat. Quarto cōiicere
 me tamen eam ab eod. Sixto reuocatā, vel
 saltem modificatā fuisse. Quoniam Extra-
 sequens: Et si dominicæ. que est eiusdē Six-
 ti, & facta anno. 1578. & ita quinque annis
 post. d. Extraua. Quemadmodū. clare præ-
 supponit multos potuisse absolui etiā in ca-
 sibus Apost. S. reseruatis, & etiā quærere in-
 dulgētias plenarias virtute suarum gratia-
 rū. Quod fieri non posset, nisi prædicta sus-
 pensio, vel sublata, vel modificata fuisset.
 Et ne dicas id verificari posse ī gratijs, quæ
 singularibus personis concessit, quas nō es-

se hoc anno suspēsas supra in §. restrictiōe probauimus, considera, quod. d. Extrauag. Et si dominicæ. non solū præsupponit hoc in gratijs singularibus concessis: sed etiam in concessis capitulis, collegijs, cōuētibus, hospitalibus, &c. ut in ea patet. Quinto certum esse, quod si suspēsis prædicta indulta per. d. Extrauag. penitus reuocata fuisset per eam, nihil suspēderetur hoc anno iobeleo, neque aliquo alio, ut argumenta superius facta efficaciter probant. Sexto loco arbitrari me suspensionem illam modificatā fuisse postea, per eundem Sixtū, ne haberet effectum, nisi quoad annum iobeleum. Tū, quia non consonat rationi, ut eam quantū ad illum annum reuocaret. Tum, quia constare videtur, quod reuocauit quoad aliquod tempus: & nullum videtur negotio conuenientius, quam prædictum. Tum, quia anno superiore Paulus. 3. antequam moreretur præclaro ordini societatis IESV concessit, ut vno die singulis annis per eos eligendo, in eorum collegio Conuenticæ acquireretur indulgentia plena, excepto tamen anno iobeleo, per quod significatur, suspensionem hanc modificatam.

fuisse quoad annum iobeleum. In hac igitur opinione sum, & ero, donec plus lucis mihi Roma deferatur, vel aliunde hauriam, idque si hoc mense Septembris, superuenerit scribam, super. d. Extrauagāt. Et si dominicæ. cuius tenorem sub finem, cum aliquot scholijs subiiciam.

33 IX. inferri videtur ^Tverum item esse id quod sepe hoc anno respondi. s. omnes facultates, ecclesijs, monasterijs & ordinibus & cæteris, in. d. Extranag. Quæadmodū. expressis datas, etiam post illam, etiã cū clausulis derogatorijs, & derogatoriarū derogatorijs, limitandas esse per dictam Extr. ne locum habeant anno iobeleo: & quaquã scio longum hic aperiri disputandi cāpum, & dexterum disputatorem facile posse vtramque partem defendere in hanc tamen procliuior sum ob tantã iobelei anni celebritatem, & maximã, quæ ad eum suspiciendum mouet, æquitatem, & ob mentē d. Rom. Pon. qui eum post Bonif. 8. cum exquisitis cæremonijs, parique pompa, summaq; deuotione peregrinorū & Romanorum omnium celebrarūt, & coluerunt representantes per id toti orbi Christiano qua

dā tenus aditum gloriæ cælestis, aduētūq;
regni Dei, quod a patre cælesti frequentis-
sime petitum nobis omnibus tandem ad-
ueniat. Amen.

XXIX. notab. quod incerta male
ablata potest Papa remittere, dispē-
sare, & componere: & quando, &
quatenus sunt tuti. &c.

SUMMARIA.

1. Papa dispendit, remittit, & componit incer-
ta: quia sumus dispensator. n. 2. Quia Chri-
sti vicarius, & non Petri. n. 3.
4. Restituere debentes per remissionem, & cō-
positionē quatenus tuti, et quæ sunt incerta.

XXIX. Noto illa verba: super male a-
blatis incertis, aut per vsurariam prauita-
tem, vel alium illicitū modum extortis dis-
pēfandi, aut illa sub certis modis, & forma
remittendi: ad hoc, quod super male abla-
tis incertis † triplicem potestaté, & habet
papa & dare potest. s. dispensandi, compo-

nendi, & remittēdi. Dispensandi quidem,
 quod potest ea impendere. Componendi,
 quod potest super eis transigere: Remittē
 di vero, quod potest ea cōdonare. Pro quo
 facit, quod ipse habet plenitudinē potesta-
 tis. c. Ad honorē. de auth. & usu. c. Qui scit.
 2. q. 6. Ipse est pater patrū, & cōcurrit cū oī
 bus prælatis in iurisdictione, secūdū Bald.
 in. c. i. col. i. qui feud. dar. poss. Ipse primus,
 & maximus omniū prælatorū, secūdū Tho-
 mā cōtra error. Græcor. c. 55. † Est summus
 rerū ecclesiæ, & pauperum gubernator, &
 distributor secūdū card. S. Sixti in. c. Si res.
 14. q. 5. art. i. & Diu. Anton. 2. part. tit. 2. c. 6.
 versus finem. Quia Christus est dominus
 omniū rerū ecclesiæ. c. Cum secūdū aposto-
 lum. de præb. c. Cū ex eo. de electio. lib. 6. &
 tenet Innocē. in. c. Cum super. de caus. pos-
 sess. quem late sequuti fuimus in. d. c. Cum
 secundum. † & Papa est eius summus vica-
 rius, & Petri successor. c. i. de homicid. li. 6.
 c. Quanto. & c. Licet. de translat. præl. c.
 Quāuis enim in. c. Ego Ludouicus. 63. dist.
 & c. Constantinus. 96. dist. & c. Quoties. 1.
 q. 7. appelletur vicarius Petri: tamen ea ap-
 pellatio est impropria, vel ita intelligēda,

quod exercet eādē vicariam, quā Petrus, ut gl. singularis in verbo: Vicariū. Cle. i. de iure iur. dixit. Cum igitur Christus possit hæc tria facere, eadem quoque Papa poterit. Ex quibus† inferri videtur eos, qui sup. 4 incertis male ablati cum Papa, vel cōmissarijs eius compositionē, vel transactionē fecerunt: eos item, qui remissionem eorū ab eis acceperūt, tutos esse. Quod cum multis alijs huc pertinētibus, & diffinitione incertorū, et corollarijs ex ea illatis, ne nemiū relectio crescat, mitto in cōmentum. c. Cū sit. de Iudæ. Quod cum repeti. cap. Ita quorundā. eiusd. tit. sub prælo est.

*XXX. Notabil. quod concessio-
num indulgentiæ plenariæ variæ sunt
formæ, & de ea, quæ conceditur in ar-
ticulo mortis multa quotidiana.*

SUMMARIA.

*1. Indulgentiarum formæ variæ, & quæ cōis
eius, quæ datur pro articulo mortis. n. 7.*

2. Sepulcrū Dñi nemo, sine licentia Papæ, visat.

3 *Articulus mortis presumptus nō verus hic dicitur, nisi aliud exprimat. n. 5.*

4 *Vnctio extrema finem vitæ presumptum tantum requirit.*

6 *Confiteri nō tenetur confessa ob indulgētiā.*

8 *Absolutiōi plenariæ, quæ verbanecessaria,*

& quando eam laicus faciat. n. 9. & inclu-

dit oblata. n. 11. & cui a mēti fieri pōt. n. 12.

10 *Confessarius idoneus, an quandoque laicus.*

13 *Indulgentia aut datur, aut mandatur dari:*

& de cautelis in articulo mortis seruandis.

XXX. loco noto verba illa: tam in per-

petuū, quam ad certum tempus in vita, seu

1 mortis articulo: ad hoc quod [†] indulgen-

tiarum plenarum concessio variæ formæ

est. Alia enim conceditur visitantibus cer-

2 tum locū quocunque tēpore qualis est cō-

cessa visitati Domini [†] sepulchrum. Quo

tamē nō licet ire sine licētia Papæ, ne leues

homines blandicijs, terroribus, aut cruecia

tibus sarracenorū à fide diuertant, vt testa-

ntur Diuus Anto. i. parte. tit. 10. c. 3. §. 4. Alia

conceditur visitanti certo die anni certum

locum: qualis dicitur esse cōcessa visitanti

templum: vbi Diuæ Mariæ Magdalenaë corpus sepultū in Balnea. Alia ōnibus faciē
tibus certū opus: qualis est, quæ conceditur
assumentibus crucē contra infideles. c. Ad
liberādam. de iudæis. in parte decisa. Qua-
lis hæc itē iobelea, que cōceditur oībus eū-
tibus Romā, & visitātibus certas ecclesias
anno iobeleo, de qua in Extrauag. 1. 2. & 4.
de poenit. & remissio. Alia ita cōceditur, vt
extra mortis articulum quæri possit. Alia
vero in articulo tantū mortis. Et super hac
postrema, de qua olim multa dubitatio
fuit, secundū, Diuū Anton. 1. pte tit. 10. c. 3. §.
4. quē Felin. Syluest. & alij sequuti sunt, &
cui in aliquibus consentit Cardinal. S. X.
vir illius temporis in arti. 3. col. 7, huius. §.
dico primo † quod per articulū mortis in
hac materia intelligendus est articulus præ
sumptus, & nō verus, si nihil aliud expri-
mitur in gratia: † Sicut, & extremus finis
vitæ, in quo solo extrema vnctio danda est
nō est verus finis: sed præsumptus, iuxta no-
tata in c. Præsbiter, & c. Illud. 95. dist. & in
4. dist. 2; Vnde probabiliter moriturus vti
potest indulgētia pro articulo mortis sibi
cōcessa, & lucrabitur eā, quamuis nō mori-

tur. Sed postea uti nō poterit amplius ea,
 etiam si cōualescat, & postea in articulo
 mortis vero uti ea velit. Nō ociose dixi: si
 nihil aliud† exprimitur in gratia. Quoniā
 si quid exprimeretur id seruandum esset,
 arg. l. Continuus. §. Cum ita .ff. de verborū
 oblig. Si enim exprimeretur quōd toties ea
 uti posset, quoties in articulū mortis inci-
 deret, uti posset ea, quoties in præsūpto mo-
 riendi articulo constitueretur, & ille vsus
 sibi esset utilis. Si autē exprimeretur quōd
 daretur pro articulo mortis vero, nihil pro-
 desset vsus eius in articulo præsūpto, ne-
 que consumeret gratiam: quæ tamē postea
 utilis esset in articulo mortis vero. Neque,
 mea sententia, refert an confessarius dicat
 id, quod Diuus Anton. & Felin. aiunt, dice-
 re debere. s. quod concedit eā indulgentiā
 ea conditione, si ex illa agritudine obierit:
 alioqui reseruat illam pro vero mortis ar-
 ticulo. Quia nullo iure ad id dicēdū astrin-
 gitur confessarius, & eius reseruatō, vel re-
 seruationis omisio non pōt mutare gratiā
 Papæ, arg. Clemēt. Ne Rōmani. de elect.
 Secundo dico, quod quāuis† indultū dicat
 de plenaria remissione omniū pctorū, de

quibus est ore cōfessus, & cōtritus: tamē nō
 tenetur cōfiteri de alijs antea cōfessis, nec
 venialibus, vt late p multa cōcludit. D. An
 ton. vbisupra. § 5. & oēs probant, sicut & su
 pranotab. 18. diximus. Tertio, qd illa † de
 bet esse forma verborum in remissione ple
 naria concedenda, quam concedens indul
 gentiam decreuit: quia mandati forma ob
 seruanda est. l. Diligenter. ff. mand. c. Pifa
 nis. de restit. spoliat. Concessionum autem
 huiusmodi formā, vt plurimū, esse, quod ta
 lis habeat facultatem eligendi idoneū con
 fessorem in articulo mortis: qui vigore ta
 lis indulgentiæ valeat eum absoluerē ab
 omnibus peccatis, de quibus est corde con
 tritus, & ore cōfessus: exceptis illis, quæ per
 petrasset sub fiducia talis gratiæ. Quare †
 quod, scd: p̄dictos absoluēs debet vti his
 verbis: *Authoritate Sedis apostolicæ mihi
 pro nunc cōmissa concedo tibi plenariam
 remissionē peccatorum tuorum, de quibus
 es contritus, & ore confessus, exceptis his,
 quæ ex cōfidentia huius indulti cōmisisti.*
 Subduntque Anton. & Felin. super flū esse
 dicere: *Restituo te illi inocētia, in qua eras
 quando baptizatus fuisti: licet id dictū nō*

7

6

viciet actum. Quibus adde, quod non viciaret etiam omisio illius particulæ: Exceptis his, &c. licet contenta in illa exceptione sub illa absolutione non includerentur. Adde item, multa etiam alia non necessaria contineri in prædicta absolutionis forma. Tum, quia concessionis prædictæ forma non habet, ut absolvens in absolutione aut executione indulgentiæ ponat hæc verba: sed quod fiat id quod illa significant. & nulla verba præscripta, vel statuta sunt ad concedendam indulgentiam plenariam: & ideo sufficiunt quæcunq; id exprimentia. Qualia sunt: Concedo tibi indulgentiam, in hac bulla contentâ, vel ut in hac bulla continetur. vel aliud æquipolles. Tum, quod, quia ad absolutionem a sententia excoicationis nulla verba præscribuntur, sufficiunt ad eam faciendam quæcunque significatiua, quod absolvens vult absolvere illum, & absoluit, ut ait Ricard. in 4. dist. 15. art. 10. q. 5. quem cõiter receptum sequuti sumus in. c. 1. n. 59. de poenit. dist. 6. Tum, quia Scotus in. 4. dist. 15. q. 4. dixit, quod etiam ad absolutionem a peccatis sacramentalem sufficiunt qualiacunq; verba expri-

mentia sententiam absoluentis. Et si dicas
 eum nimis late loquutū, vt annotauit Tho-
 mas à Vio. 3. parte. q. 84. ar. 3. oportet tamen
 dicere secūdum oēs cum Thoma, nō esse
 de substantia illius alia, quā illa: Ego te ab-
 soluo. vt latius dixi in. d. c. i. a. n. 8. vsque ad
 n. 29. Tū quod etiam ipsemet Diuus An-
 to. in col. præcedēti hoc ipsum dicit, & vide-
 tur sibi contrarius. Quod demiror: neque
 Feli. neque aliquē aliū animaduertisse. Quī
 to dico, quod nō est necesse concedentem
 hanc remissionem esse sacerdotē nisi hoc
 expresse in cōmissione caueatur: quia si nō
 oportet, vt concedens sit sacerdos secūdū
 Tho. cōiter receptū in. 4. distin. 20. & Ioh.
 Andr. & Pan. etiā cōmuniter receptos in. c.
 Accedentibus. de excess. prælat: Ergo neq;
 exequēs: Imo[†] si in cōcessiōe nō dicatur qd
 sit sacerdos: sed solum, quod sit idoneus cō-
 fessarius, vt in supradicta forma, et nequi-
 ret haberi in articulo mortis sacerdos, suffi-
 ceret alius clericus: & si nec alius clericus
 haberi posset sufficeret laicus. Quia eo casu
 laicus satis idoneus confessarius videtur.
 Quoniā absolutio hæc nō est sacramentalis,
 quæ nō pōt fieri nisi per sacerdotem. Et tali

casu laicus laudabiliter audit peccata nō
 habētis copiā sacerdotis, cui cōfiteatur, iux
 ta. c. 1. & ea, quæ sup̄ eo scripsimus de pœni.
 distin. 6. Itaq; si huiusmodi bullā habes in
 tali articulo constitutus confiteatur laico
 necessario confitenda, vel mortalia cōmis
 sa post vltimam confessionem, satisfacit
 ad consequēdam indulgentiam talem, &
 vt eam ipse laicus concedere possit. Hæc
 [10] est determinatio quotidiana diui Anto
 nin. vbi supra, quam omnes sequuntur.
 Quæ etiam nobis quia fauorabilis est pla
 cet, licet facile contrarium defendi pos
 set ab eo, qui contenderet, Roma. Pontifi.
 per verbum illud, idoneum confessarium,
 intellexisse sacerdotem: eo quod † laicus e
 tiam in articulo mortis, et deficiente cle
 rico non est confessarius idoneus, cum vt
 etiam ipsemet Anto. fatetur, & late tradi
 dimus in. c. 1. de pœni. d. 6. cōfessū ei semel,
 si à periculo liberetur oporteat iterū confi
 teri sacerdoti: Sed etiam contendī potest
 eū esse cōfessariū idoneū quoad hoc, licet
 non sit idoneus quoad alia per prædicta.
 Sexto, qđ talis indulgētia extēditur ad pec
 cata tradita obliuioni †, nec vnquā decreta

in cōfessione, si de ipsis debite dolet, per an
 notata in.c. Omnis. de poenit. & p nos in.c.
 fin.n.64. & seq. de poenit. d.6. & supra eodē
 not.18.n.14. & sequēt. Septimo, qd̄ [†] effectus 12
 lethargicus, phreneticus, vel amēs ante ele
 ctionē confessarij absolui poterit plenarie
 per huiusmodi indulgentiam in articulo
 mortis, si cum adhuc sana mente esset de
 clarauit se velle absolui, quando huiusmo
 di casus ei contingeret: Imo idem aiūt An
 tonin. Felin. & Syl. esse dicendum de eo,
 qui nō declarauit, sed ea mente fuit, dicētes
 qd̄ electio habitualis sufficit. Quæ deter
 minatio quotidiana, & vera est intelligen
 do, per habitualem, virtualem, iuxta ea,
 quæ nos de intentione actuali, & virtuali
 tradimus in notabili.10.repet.c. Ita quorū
 dam. de iudæ.n.8. & de attentione actuali,
 & virtuali in repetitio.c. Quando. de con
 secratio. distin.1. notab. 2.n.1. & in notab.13.
 n.17. & de relatione actus in finē actuali, &
 virtuali in repet. c. Inter verba.11.q.3.n.309.
 Ex quibus infertur primo, [†] quod ægrotus
 sic vsū loquellæ amittēs, vt nullo modo va 13
 deat confessario intimare sua peccata, non
 videtur indulgentiam consequi quod te 14

net Cardi. hic: quia illa non datur nisi con-
 tritis, & confessis: & is non est confessus
 secundū eundē. Quæ cōclusio nō est vera,
 secundū Cōmunē late tractatā in notab. 17.
 supra eodē. s. qđ sola contritio cū proposito
 confitēdi tpe debito sufficit: Imo neq; scđm
 opinionē glo. Extrau. 1. de poenit. quā secuti
 fuimus in d. notab. 17. & quā Cardi. etiā hic
 tenere videtur. s. qđ necessaria est actualis
 cōfessio: Quia id intelligendū diximus in
 potēte confiteri: qualis nō est is, de quo Car-
 14 din. agit. II. infertur † magnā differentiā
 esse inter indulgentiam, quæ immediate
 a Papa hoc vel illud faciēti cōceditur, & in
 ter eam, quam mandat concedi per con-
 fessarium. Illa enim sine alia alicuius abso-
 lutione acquiritur: hæc autē non nisi medi-
 ante illa, vt per superiora patet. Sicuti etiā
 15 magna differentiā † est inter cōcessionem
 cōditionalē beneficij a Papa factam: qua-
 les sūt accessus, regressus, & coadiutoriæ cū
 futura successione, quæ simulac conditio
 adimpletur, confert ius, nulla alia executo-
 ris expectata collatione: & inter mandatū
 de providendo, per quod non quæritur be-
 neficium, nisi executoris consequuta proui-

sione, iuxta ea, quæ in prælectio. c. Si quando. pag. 4. & .5. de rescript. scripsimus.

II. quod multi habentes [†]arcas bullis Apostolicis plenas, quarum singulis eis plenaria indulgentia conceditur, sine vilius acquisitione decedunt. Quoniam, ut prædictum est, bullæ, vel diplomata, quibus singularibus personis indulgentia plena, vel plenissima pro articulo mortis cõceditur, ut plurimum concedunt iuxta formam in. 3. dicto supra relatam: per quam palam est, non quæri eas, nisi absolutione consecuta: & plurimi, præsertim plebeiij immemores, vel non animaduertentes id esse necessarium, non petunt eam: neque confessarij earum ignari: & non curantes interrogare eos, an habeant tales bullas, vel gratias, eis quicquã concedunt: & ita nihil de illis refrigerij in locũ illũ horrendũ igniuomũq; deferunt. III. [†]parochi, confessarij; munus esse, interrogare ægrotum, num talia diplomata, vel gratias habeat, ut eum, cum opus fuerit, absoluat. IIII. hanc plenissimam in articulo mortis absolutionem esse vtiliorem, quo tardius, & tẽpore morti propiore fit. Quoniam solum delet poenã